

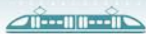
Transportøkonomisk institutt
Stiftelsen Norsk senter for samferdselsforskning

Tiltak for å bedre beredskapen for sårbare personer i Norge

Sunniva Frislid Meyer, Tor-Olav Nævestad, Claudia Morsut

2011/2024

Tittel:	Tiltak for å bedre beredskapen for sårbare personer i Norge -
Tittel engelsk:	Measures to Improve Emergency Preparedness for Vulnerable Individuals in Norway
Forfatter:	Sunniva Frislid Meyer, Tor-Olav Nævestad, Claudia Morsut
Dato:	03.2024
TØI-rapport:	2011/2024
Antall sider:	61
ISSN elektronisk:	2535-5104
ISBN elektronisk:	978-82-480-1516-1
Oppdragsgivers p.nr.:	NFR, 310073
Finansieringskilder:	Norges Forskningsråd
TØIs p.nr.:	4862 – Spreading BuildERS' findings among Norwegian stakeholders (SPREAD)
Prosjektleder:	Sunniva Frislid Meyer
Kvalitetsansvarlig:	Rune Elvik
Fagfelt:	Sikkerhet og resiliens
Emneord:	Beredskap, tiltak, sårbarhet, resiliens, implementering

Kort sammendrag

Denne rapporten presenterer tolv tiltak for å styrke beredskapen for sårbare personer i Norge, basert på det EU-finansierte BuildERS-prosjektets funn. Tiltakene inkluderer det å engasjere lokale mellomledd for å identifisere sårbare grupper, øke økonomisk støtte til frivillige organisasjoner, utvikle samarbeidskanaler, forbedre kommunikasjon under kriser, og bekjempe feilinformasjon. Gjennom workshops og en spørreundersøkelse ble disse tiltakene diskutert og vurdert for deres gjennomførbarhet og effekt i norsk kontekst. Rapporten fremhever behovet for en helhetlig og koordinert innsats for å forbedre samfunnets evne til å støtte sårbare grupper under kriser, og anerkjenner viktigheten av tilpasset kommunikasjon og styrking av frivillige organisasjoners rolle.

Summary

This report outlines twelve measures to enhance the preparedness for vulnerable individuals in Norway, derived from the findings of the EU-financed BuildERS project. The recommendations include engaging local intermediaries to identify vulnerable groups, increasing financial support for voluntary organizations, developing collaboration channels, improving crisis communication, and combating misinformation. Through workshops and a survey, these measures were discussed and assessed for their feasibility and effectiveness in the Norwegian context. The report emphasizes the need for a comprehensive and coordinated effort to improve the community's ability to support vulnerable groups during crises, highlighting the importance of tailored communication and the reinforcement of voluntary organizations' roles.

Transportøkonomisk institutt (TØI) har opphavsrett til hele rapporten og dens enkelte deler. Innholdet kan brukes som underlagsmateriale. Når rapporten siteres eller omtales, skal TØI oppgis som kilde med navn og rapportnummer. Rapporten kan ikke endres. Ved eventuell annen bruk må forhåndssamtykke fra TØI innhentes. For øvrig gjelder [Åndsverklovens](#) bestemmelser.

Forord

Denne rapporten beskriver anbefalte tiltak for bedre beredskap for mennesker som er sårbare under kriser. De anbefalte tiltakene bygger på H2020 BuildERS-prosjektet sine anbefalinger, anbefalinger utviklet i workshops og responsen på tiltakene i en oppfølgende spørreundersøkelse. Denne rapporten, workshopene og spørreundersøkelsen er en del av prosjektet «SPREAD» der hovedformålet var å spre kunnskap om hovedfunnene fra det EU-finansierte BuildERS-prosjektet til offentlige myndigheter, beredskapsorganisasjoner og frivillige organisasjoner i Norge. SPREAD er finansiert av Norges Forskningsråd.

Sunniva Frislid Meyer har vært prosjektleder på TØI og har hatt hovedansvaret for utforming og gjennomføring av tre av workshopene og spørreundersøkelsen. Meyer er også hovedforfatter av denne rapporten. Tor-Olav Nævestad, forskningsleder i sikkerhet og resiliens ved TØI, har valgt ut anbefalinger fra BuildERS, bidratt inn i arbeidet med workshops og spørreundersøkelsen, og vært med å skrive kapittel 1, 2 og 3. Claudia Morsut, førsteamanuensis i samfunnssikkerhet ved Universitetet i Stavanger, har valgt ut anbefalinger fra BuildERS, planlagt og arrangert en workshop, og vært med å skrive kapittel 2 og 3. Alle forfattere har lest gjennom og kommet med innspill til hele rapporten.

Rapporten er kvalitetssikret av seniorforsker Rune Elvik. Trude Kvalsvik har vært ansvarlig for sluttredigering av rapporten og klargjort den for elektronisk publisering.

Oslo, mars 2024

Transportøkonomisk institutt

Bjørne Grimsrud
Administrerende direktør

Trine Dale
Avdelingsleder

Innhold

Sammendrag

Summary

1	Innledning.....	1
1.1	Bakgrunn	1
1.2	Mål	1
1.3	Hva er sårbarhet?.....	1
1.4	Rapportstruktur	3
2	Metode.....	4
2.1	Forskningsdesign.....	4
2.2	Formidlingstiltak	4
2.3	Konsensusworkshops.....	5
2.4	Utvelgelse av anbefalinger fra BuildERS	7
2.5	Spørreundersøkelse	8
3	Resultater	11
3.1	Formidlingstiltak	11
3.2	Konsensusworkshops.....	12
3.3	Anbefalinger fra BuildERS	13
3.4	Endelig liste med anbefalinger til spørreundersøkelsen	19
3.5	Spørreundersøkelse	19
4	Oppsummering	26
	Referanser	28
	Vedlegg.....	30
	Vedlegg 1. Formidlingstiltak.....	30
	Vedlegg 2. Eksempel presentasjon workshop.....	31
	Vedlegg 3. Spørreskjema.....	43

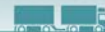
Tiltak for å bedre beredskapen for sårbare personer i Norge

TØI rapport 2011/2024 • Forfattere: Sunniva Frislid Meyer, Tor-Olav Nævestad, Claudia Morsut • Oslo 2024
• 61 sider

I denne rapporten understrekes det hvor viktig det er å anvende en interseksjonell tilnærming i vurderingen av sårbarhet innenfor beredskapsplanlegging. Dette innebærer å sette søkelyset på samspillet mellom ulike kriser og ulike personlige kjennetegn, som for eksempel alder, helse, og sosioøkonomisk status, og hvordan dette samspillet kan påvirke individets sårbarhet i krisetider. Med et slikt perspektiv oppnår vi en dypere forståelse av hvordan sårbarhet er en dynamisk tilstand, som endrer seg med tid og sted, og er sterkt kontekstavhengig. For å bedre beskytte de mest sårbare blant oss i tider med krise, foreslår rapporten følgende tolv tiltak:

- Tiltak 1: Rådspørre "lokale mellomledd" (sosialarbeidere, frivillige organisasjoner etc.) om hvem som vil være spesielt sårbare i ulike kriser
- Tiltak 2: Gi langsiktig økonomisk finansiering til lokale frivillige organisasjoner
- Tiltak 3: Etablere kanaler for samarbeid og kommunikasjon med frivillige organisasjoner
- Tiltak 4: Gi ekstra finansiering til sosiale tjenester og frivillige organisasjoner under en krise
- Tiltak 5: Kartlegge uformelle nettverk i lokalmiljøet
- Tiltak 6: Tilby opplæring til sivilbefolkningen
- Tiltak 7: Skreddersy kommunikasjonsstrategier sammen med representanter for målgruppene
- Tiltak 8: Utvikle strategier for å redusere spredningen av falsk og skadelig informasjon
- Tiltak 9: Utvikle en strategi for sosiale medier, og bruke sosiale medier for å bygge tillit hos, og ha jevnlig kontakt med, befolkningsgrupper som kan være sårbare i kriser
- Tiltak 10: Bruke sosiale medier for toveiskommunikasjon
- Tiltak 11: Utvikle retningslinjer for bruk av sosiale medier ved kommunikasjon under kriser
- Tiltak 12: Jevnlig evaluere og revidere strategier for bruk av sosiale medier i kriser

Denne rapporten tar for seg resultatene og anbefalingene fra det EU-finansierte Horizon 2020-prosjektet BuildERS (2019-2022), som fokuserer på å styrke samfunnets resiliens, spesielt blant de mest sårbare gruppene, i møte med katastrofer. Ved å se på sårbarhet som et dynamisk og situasjonsavhengig fenomen, har prosjektet utviklet praktiske verktøy og løsninger for å støtte beredskapsaktører og forbedre samfunnets evne til å håndtere kriser. Det

formidlingsorienterte SPREAD-prosjektet, finansiert av Norges Forskningsråd, har som mål å bringe BuildERS funn og innsikter til et bredere norsk publikum gjennom workshops og direkte dialog. Disse aktivitetene har resultert i utviklingen av tiltak tilpasset norske forhold, med fokus på å forbedre beredskapen for sårbare grupper og øke samfunnets overordnede resiliens. Rapporten diskuterer sårbarhetens og resiliensens natur, basert på eksisterende forskning og BuildERS definisjoner, og fremhever behovet for en interseksjonell tilnærming til sårbarhetsvurdering. En interseksjonell tilnærming til sårbarhetsvurdering handler om hvordan eksponering for kriser og samspillet mellom ulike karakteristikk kan føre til at en person er sårbar i ulik grad på ulike tidspunkt og på ulike steder. Sårbarhet er dermed ikke statisk, men dynamisk og situasjonell.

Videre presenteres metodene brukt i studien, utvalgte anbefalinger fra BuildERS, identifiserte tiltak fra workshops, og resultater fra spørreundersøkelse. Avslutningsvis oppsummeres resultatene og det gis anbefalinger for fremtidig arbeid for å styrke beredskapen for sårbare personer under kriser.

Metode

Denne studien anvender tre metoder for å oppnå sitt hovedmål: workshops med eksperter, analyse av anbefalinger fra BuildERS-prosjektet, og en spørreundersøkelse blant deltakere på SPREAD sin konferanse om sårbarhet i krisetider og kommunal beredskap. Metodene tar sikte på å presentere, diskutere og videreutvikle BuildERS sine anbefalinger tilpasset til norske forhold, for å styrke støtten til sårbare grupper under kriser. Gjennom konsensusworkshops ble deltakernes erfaringer brukt til å utvikle relevante tiltak, mens en analyse av BuildERS anbefalinger hjalp med å identifisere tiltak spesielt relevante for Norge. En spørreundersøkelse ble deretter utført for å vurdere disse tiltakenes gjennomførbarhet, effektivitet og realisme fra perspektivet til relevante norske brukere, hovedsakelig fra kommunal sektor.

Resultater

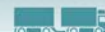
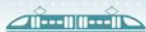
Workshops og konferanse

Workshopene arrangert under SPREAD-prosjektet fokuserte på ulike nøkkelfelt innenfor risikobevisthet, kommunikasjon, og beredskapsplanlegging for sårbare grupper. Den første workshopen ved Universitetet i Stavanger belyste risikokommunikasjonens utfordringer, med fokus på sosiale mediers rolle og DSBs kampanje «Du er en del av Norges beredskap» for å fremme beredskapsbevissthet. Diskusjonene pekte på behovet for beredskapskampanjer som er tilpasset lokale forhold og ulike samfunnsgrupper, med en inkluderende tilnærming som også vurderer globalt perspektiv og varierende tilgang til sosiale medier.

Den andre workshopen fokuserte på lokale myndigheters rolle i beredskapsplanlegging for sårbare grupper, hvor essensen var å finne løsninger som sikrer at alle kommuner proaktivt kan ivareta alle innbyggers behov under kriser. Deltakerne foreslo tiltak som inkluderte detaljert kartlegging av kapasiteter og behov, utvikling av tiltakskort og sjekklister, og fremming av nabolagsberedskap gjennom økt kunnskap om egenberedskap og styrking av dugnadsprinsippet. Det ble også påpekt at en helhetlig og koordinert innsats er nødvendig, og at kommunikasjonen til sårbare grupper må være tilpasset og lett tilgjengelig.

I den tredje workshopen; om rammevilkår for frivillige organisasjoner, ble det diskutert hvordan lokale og sentrale myndigheter kan forbedre støtten til disse organisasjonene, slik at de bedre kan møte behovene til sårbare grupper under større kriser. Forslagene inkluderte etablering av gjensidig tillit og klar rolleforståelse, justeringer i lovverket for å støtte frivillige

organisasjoners innsats under kriser, og styrking av kommunikasjon og ressurstilgang. En "blankosjekk"-tilnærming under kriser, som tillater fleksibilitet og umiddelbar handling, ble også foreslått som et middel for å styrke frivillige organisasjoners evne til å bidra effektivt.

Feilinformasjon var temaet for en fjerde workshop, hvor deltakerne diskuterte strategier for å bekjempe spredningen av feilinformasjon blant sårbare grupper under kriser. Forslagene omfattet utvikling av kommunikasjonsstrategier skreddersydd til sårbare gruppers behov, bruk av morsmål og effektive informasjonskanaler, og etablering av en felles beredskapsplan som inkluderer tidlig intervensjon og samarbeid mellom myndigheter og organisasjoner.

Sluttkonferansen for SPREAD-prosjektet, som ble holdt i Oslo, samlet innsikter og erfaringer fra både forskere og praktikere om håndtering av sårbarhet i kriser. Det ble presentert innsikter fra forskjellige kriser, inkludert kvikkleireskredet i Gjerdrum og ekstremværet Hans, samt pandemiens utfordringer, for å illustrere viktigheten av godt forankrede beredskapsplaner og kommunikasjonsstrategier tilpasset sårbare grupper. Konferansen belyste også hvordan erfaringer fra pandemien kunne anvendes i håndteringen av andre kriser, som flyktningestrømmen fra Ukraina, og understreket viktigheten av å ha en dynamisk forståelse av sårbarhet, for å bedre kunne ivareta de mest sårbare i samfunnet under kriser.

Anbefalinger fra BuildERS

BuildERS-prosjektets anbefalinger fokuserer på å forbedre katastrofehandtering og støtte til sårbare grupper gjennom innsamling av presise sårbarhetsdata, inkluderende katastrofeplanlegging, effektiv risiko- og krisekommunikasjon, og styrking av sosial kapital. Anbefalingene oppmuntrer til et bredere syn på sårbarhet i beredskapsplanlegging, engasjement av relevante aktører, inkludert frivillige organisasjoner og sosiale tjenester, og utvikling av retningslinjer for tilpasset kommunikasjon. De legger vekt på viktigheten av nasjonale og lokale myndigheters rolle i å styrke dialogen og samarbeidet på tvers av sektorer, forbedre psykologisk støtte, og håndtere kommunikasjonsrelaterte sårbarheter. Videre fremheves behovet for å motvirke feilinformasjon og desinformasjon, samt tiltak for å redusere ulikhet og diskriminering, og styrke uformelle støttenettverk for å øke samfunnets motstandsdyktighet mot kriser.

Endelig liste med anbefalinger til spørreundersøkelsen

Vi kom frem til en liste på 12 anbefalinger som vi ville ta videre i en spørreundersøkelse. Oppsummeringen innledningsvis beskriver de tolv tiltakene.

Spørreundersøkelse

Resultatene fra spørreundersøkelsen viste at mange organisasjoner i Norge delvis har kartlagt sårbarhet blant befolkningen, men den indikerer rom for forbedringer. Respondentene identifiserte spesifikke sårbare grupper og understreket at sårbarhet kan variere etter krisetype og situasjon. Flere tiltak, spesielt de relatert til samarbeid med frivillige organisasjoner og bruk av sosiale medier for kommunikasjon under kriser, ble rapportert å være delvis eller helt implementert i noen organisasjoner. Respondentene mente at det er realistiske å innføre flere av tiltakene og at de kan ha betydelig effekt på beredskapen for sårbare personer. Kommentarer fra respondentene pekte på behovet for koordinert innsats, finansielle og operative utfordringer, samt betydningen av tilpasset kommunikasjon og opplæring for å styrke samfunnets generelle beredskap og støtte til sårbare grupper under kriser.

Measures to Improve Emergency Preparedness for Vulnerable Individuals in Norway

TØI Report 2011/2024 • Authors: Sunniva Frislid Meyer, Tor-Olav Nævestad, Claudia Morsut • Oslo 2024 • 61 pages

This report emphasizes the importance of adopting an intersectional approach in assessing vulnerability within emergency planning. This involves focusing on the interplay between various crises and different personal characteristics, such as age, health, and socioeconomic status, and how this interaction can affect an individual's vulnerability in times of crisis. With such a perspective, we achieve a deeper understanding of how vulnerability is a dynamic state that changes over time and place and is highly context-dependent. To better protect the most vulnerable among us in times of crisis, the report proposes the following twelve measures:

- Measure 1: Consult "local intermediaries" (e.g., doctors, carers and voluntary organisations) about who will be particularly vulnerable in various crises
- Measure 2: Provide long-term financial funding to local voluntary organizations so that they are equipped to mobilize during crises
- Measure 3: Establish channels for cooperation and communication with voluntary organizations that can also be used in crisis situations
- Action 4: Provide extra funding to social services and voluntary organizations during a crisis, so that they can take their own initiatives to help those who are vulnerable during the crisis
- Measure 5: Map informal networks in the local environment, so that they can be utilized during crises
- Measure 6: Offer training to the civilian population (for example to people in housing associations, condominiums, and neighbourhood associations), so that they can offer those who are vulnerable help during a crisis
- Action 7: Tailor communication strategies together with representatives of the target groups to reach those who need customized information and alternative sources of information
- Action 8: Develop strategies to reduce the spread of false and harmful information
- Measure 9: Develop a strategy for social media, and use social media to build trust with, and have regular contact with, population groups that may be vulnerable in crises
- Measure 10: Use social media for two-way communication, i.e., followers can also ask questions and get answers

-
- Measure 11: Develop guidelines for the use of social media when communicating during crises
  - Measure 12: Regularly evaluate and revise strategies for the use of social media in crises
-

This report addresses the results and recommendations from the Horizon 2020 project BuildERS (2019-2022), focusing on strengthening societal resilience, especially among the most vulnerable groups, in the face of disasters. Viewing vulnerability as a dynamic and situation-dependent phenomenon, the project developed practical tools and solutions to support actors involved in emergency preparedness planning and improve society's ability to handle crises. The dissemination-oriented SPREAD project, funded by the Research Council of Norway, aims to bring BuildERS' findings and insights to a broader Norwegian audience through workshops and direct dialogue. These activities resulted in the development of measures adapted to the Norwegian context, focusing on improving preparedness for vulnerable groups and enhancing societal overall resilience. The report discusses the nature of vulnerability and resilience, based on existing research and BuildERS' definitions, highlighting the need for an intersectional approach to vulnerability assessment. Furthermore, the methods used in the study, selected recommendations from BuildERS, identified measures from workshops, and results from surveys are presented. Finally, the results are summarized, and recommendations for future work to strengthen preparedness for vulnerable individuals during crises are provided.

Method

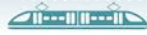
This study uses three methods to achieve its main objective: workshops with experts, analysis of recommendations from the BuildERS project, and a survey with participants at the SPREAD conference on vulnerability in times of crisis and municipal preparedness, aiming to present, discuss, and further develop recommendations adapted to Norwegian conditions to strengthen support for vulnerable groups during crises. Through workshops, participants' experiences were used to develop relevant measures, while an analysis of BuildERS' recommendations helped identify measures especially relevant for Norway. A survey was then conducted to assess the feasibility, effectiveness, and realism of these measures from the perspective of relevant Norwegian users, mainly from the municipal sector.

Results

Workshops and Conference

The workshops arranged under the SPREAD project focused on various key areas within risk awareness, communication, and emergency planning and response for vulnerable groups. The first workshop at the University of Stavanger highlighted the challenges of risk communication, focusing on the role of social media and the DSB's campaign You are part of Norway's emergency response to promote emergency awareness. Discussions pointed to the need for emergency preparedness campaigns that are adapted to local conditions and different societal groups, with an inclusive approach that also considers a global perspective and varying access to social media.

Another workshop focused on the role of local authorities in emergency preparedness and response planning for vulnerable groups, where the essence was to find solutions that ensure all municipalities can proactively care for all residents' needs during crises. Participants

proposed measures including detailed mapping of capacities and needs, development of action cards and checklists, and promoting neighbourhood preparedness through increased knowledge of self-preparedness and strengthening the principle of community spirit. It was also noted that a comprehensive and coordinated effort is necessary, and communication to vulnerable groups must be adapted and easily accessible.

In the workshop on the framework conditions for voluntary organizations, it was discussed how local and central authorities can improve support for these organizations, so they better can meet the needs of vulnerable groups during major crises. Suggestions included establishing mutual trust and clear role understanding, adjustments in legislation to support the efforts of voluntary organizations during crises and strengthening communication and resource access. A "blank cheque" approach during crises, allowing flexibility and immediate action, was also suggested to strengthen the ability of voluntary organizations to contribute effectively.

Misinformation was the theme of another workshop, where participants discussed strategies to combat the spread of misinformation among vulnerable groups during crises. Suggestions included developing communication strategies tailored to the needs of vulnerable groups, using mother tongue and effective information channels, and establishing a common preparedness plan that includes early intervention and collaboration between authorities and organizations.

The closing conference of the SPREAD project, held in Oslo, gathered insights and experiences from both researchers and practitioners on handling vulnerability in crises. Insights from various crises, including the quick clay landslide in Gjerdrum and the extreme weather event Hans, as well as the challenges of the pandemic, were presented to illustrate the importance of well-anchored emergency preparedness plans and communication strategies adapted to vulnerable groups. The conference also highlighted how experiences from the pandemic could be applied in handling other crises, such as the refugee flow from Ukraine, and emphasized the importance of recognizing intersectionality in the concept of vulnerability to better care for the most vulnerable in society during crises.

Recommendations from BuildERS

The recommendations of the BuildERS project focus on improving disaster management and support for vulnerable groups through the collection of precise vulnerability data, including disaster planning, effective risk and crisis communication, and strengthening of social capital. The recommendations encourage a broader view of vulnerability in emergency preparedness planning, engagement of relevant actors, including voluntary organizations and social services, and the development of guidelines for tailored communication. They emphasize the importance of the role of national and local authorities in strengthening dialogue and cooperation across sectors, improving psychological support, and handling communication-related vulnerabilities. Furthermore, the need to counter misinformation and disinformation, as well as measures to reduce inequality and discrimination, and strengthen informal support networks to increase society's resilience to crises, are highlighted.

Final List of Recommendations for the Survey

We came up with a list of 12 recommendations that we wanted to take forward in a survey. The summary at the beginning describes the twelve measures.

Survey

The results also showed that many organizations have partially mapped the vulnerability among the population but see room for improvements. Respondents identified specific vulnerable groups and emphasized that vulnerability can vary after type of crisis and situation. Several measures, especially those related to collaboration with voluntary organizations and the use of social media for communication during crises, are reported to be partially or fully implemented in some organizations. The respondents believed that it is realistic to introduce several of the measures and that they can have a significant effect on the preparedness for vulnerable people. Comments from respondents pointed to the need for coordinated efforts, financial and operational challenges, and the importance of tailored communication and training to strengthen the general preparedness of society and support for vulnerable groups during crises.

Conclusion

The study focused on presenting key findings and recommendations from the BuildERS project which resulted useful in a Norwegian context to strengthen support for vulnerable groups during crises. Through workshops, measures were identified to improve preparedness, including thorough mapping, promoting neighbourhood preparedness, and coordinated effort. The importance of improved framework conditions for voluntary organizations, mutual trust, adapted legislation, and strengthened communication was emphasized. Measures to combat misinformation included developing tailored communication guidelines and collaboration with culturally competent professionals. Twelve specific measures were highlighted as relevant for the Norwegian context, including consulting local intermediaries, financial support for voluntary organizations, using social media for trust-building and two-way communication, and training the civilian population. A survey of relevant users' perceptions showed that many measures are already partially implemented and are considered realistic to implement, with a common recognition of the measures' potential to strengthen preparedness for vulnerable individuals during times of crisis.

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Horizon 2020-prosjektet BuildERS (2019-2022) utviklet kunnskap og innsikt for å styrke samfunnets resiliens, med et spesielt fokus på de mest sårbare gruppene evne til å forberede seg og reagere på katastrofer. BuildERS-prosjektet arbeidet for å øke resiliensen i europeiske samfunn ved å forbedre og støtte de mest sårbare individenes kapasitet til å handle, noe som gagnar samfunnet som helhet i møte med både naturlige og menneskeskapt katastrofer. Prosjektet behandlet sårbarhet som et dynamisk og situasjonsavhengig begrep, og utviklet flere praktiske verktøy og løsninger som skulle støtte beredskapsaktører i katastrofehandtering og forbedre samfunnets generelle motstandsdyktighet mot kriser.

I løpet av prosjektperioden ble det formulert en rekke politiske anbefalinger på ulike nivåer—EU, nasjonalt og lokalt—med mål om å redusere sårbarhet, bygge sosial kapital og øke risikobevistheten i den europeiske befolkningen. Målet var å bidra til et samfunn som er både robust og inkluderende, med et særlig fokus på de mest utsatte i kriser.

For å bedre utnytte den nye kunnskapen generert av BuildERS, har TØI og UiS fått innvilget finansiering av et formidlingsprosjekt fra Norges Forskningsråd der formålet har vært å formidle resultater fra BuildERS. Dette prosjektet heter SPREAD, og har hatt som formål å nå et større norsk publikum enn det som opprinnelig var forutsatt i BuildERS. Dette har blant annet vært gjort gjennom fire workshops, som har gitt muligheter for utveksling av synspunkter og tilbakemeldinger fra norske aktører på resultater fra BuildERS. Dette skal sikre at kunnskapen og innsikten fra BuildERS kan brukes på en måte som er spesielt relevant for Norge.

1.2 Mål

Denne rapporten beskriver/anbefaler tiltak for bedre beredskap for de som er sårbare under kriser. Anbefalingene bygger på BuildERS-prosjektet sine anbefalinger om tiltak. **Hovedmålet** med studien vår er å presentere hovedfunn fra BuildERS-prosjektet, inkludert anbefalinger for relevante brukere i Norge, diskutere og videreutvikle anbefalingene.

Delmålene med denne studien er å:

- 1) Gjennomføre workshops for å presentere hovedfunn fra BuildERS-prosjektet, inkludert generelle anbefalinger, og la deltakerne sammen utvikle tiltak som er spesielt relevante i en norsk kontekst.
- 2) Identifisere de anbefalingene i BuildERS-prosjektet som er mest relevante å kommunisere og diskutere i en norsk kontekst.
- 3) Undersøke relevante brukeres oppfatninger av om disse anbefalingene allerede er gjennomført, hvor effektive de ansees for å være, og om de ansees som realistiske å gjennomføre.

1.3 Hva er sårbarhet?

Sårbarhet et nøkkelbegrep i BuildERS og i SPREAD. Begge prosjektene handler om å bedre beredskapen for de som er sårbare under kriser. Vi vil derfor definere begrepet. Dette gjøres basert på redegjørelsene for dette i BuildERS-prosjektet, mer spesifikt, i Nævestad et al. (2022): Deliverable 3.5: Builders D3.5 Observations for Draft Policy and Other Measures in Building Resilience for the Severely Vulnerable Populations.

Sårbarhet tolkes generelt som å være mer eksponert for skade eller ha høyere sannsynlighet for at eksponering får alvorlige konsekvenser (Wisner et al., 2004, s.11). Forskning på sårbarhet deles gjerne inn i to hovedperspektiver på sårbarhet. På den ene siden kan sårbarhet ses på som en iboende og stabil egenskap ved et individ, en gruppe eller et fellesskap. I dette «sårbare grupper»-narrativet blir sårbarhet sett på som en karakteristisk egenskap ved visse samfunnsgrupper på grunn av deres spesifikke karakteristikk (Sparf, 2016; Tierney, 2019). Ifølge dette synet anses grupper, for eksempel mennesker med funksjonshemninger, eldre eller de som lever i fattigdom, som sårbare og har en tendens til å bli sett på som det, ikke bare i spesifikke hendelser, men generelt. Det er også sterke argumenter mot å ta en slik tilnærming på grunn av dens tendens til «sårbarhetsdeterminisme» (Gabel, 2019). Denne tilnærmingen har en tendens til å overse at de som ofte ikke anses som sårbare, kan bli sårbare på grunn av visse situasjoner de er i. Det er viktig å huske at sårbarhet krever en forståelse av at katastrofer ikke bare er et resultat av en ekstrem hendelse, men av en ekstrem hendelse som samhandler med et sårbart samfunn (Wisner et al., 2004).

Det andre narrative om sårbarhet, er at sårbarhet ses på som et situasjonsbetinget og relativt, og dermed dynamisk, fenomen (Hilhorst & Bankoff, 2004; United Nations, 2015). Dette synet hevder at sårbarhet ofte er i endring og ikke kan reduseres til en enkel klassifiseringsøvelse (Adger, 2006). Dette dynamiske perspektivet på sårbarhet avslører to viktige aspekter ved sårbarhet:

- (a) sårbarhet er avhengig av eksponeringen for krisen, samspillet mellom omstendigheter og individuelle forhold, inkludert evner til å reagere uten å lide skade, og
- (b) samspillet mellom ulike karakteristikk som fører til at en person er sårbar, og hvordan disse sårbarhetsfaktorene endres over tid (Tierney, 2019).

Sårbarhet innebærer "en kombinasjon av faktorer som bestemmer i hvilken grad noens liv, levebrød, eiendom og andre eiendeler settes i fare av en konkret og identifiserbar hendelse (eller serie eller 'kaskade' av slike hendelser) i naturen og i samfunnet" (Wisner et al., 2004, s.11). Som sådan kan sårbarhet bedre forstås som et resultat av interseksjonelle og gjensidig avhengige faktorer som produserer sosialt differensierte effekter. Dette omtales som sårbarhetens situasjonelle karakter.

Basert på dette perspektivet, definerer BuildERS-rammeverket sårbarhet som den dynamiske egenskapen til enheter (individer, grupper, samfunn) for å være utsatt for skade eller tap, noe som manifesterer seg som situasjonell manglende evne (eller svakhet) til å få tilgang til tilstrekkelige ressurser og beskyttelsesmidler for å forutse, takle, komme seg og lære av virkningen av naturlige eller menneskeskapte risikoer. BuildERS-rammeverket forstår sårbarhet som en egenskap ved potensielt enhver person på et bestemt tidspunkt, når de havner i en situasjon som gjør dem sårbare.

I sin tilnærming tok BuildERS-prosjektet utgangspunkt i den mye brukte definisjonen av sårbare grupper (f.eks. personer med psykiske og/eller fysiske funksjonshemninger, fattige, eldre osv.), og tok en titt på mangfoldet i disse gruppene for å finne ut hvilke situasjoner som gjør individer sårbare.» (Morsut et al. 2020, s.32). En interseksjonell tilnærming til sårbarhetsvurdering er nødvendig ettersom ens eksponering og samspillet mellom ulike karakteristikk kan føre til at en person er sårbar i ulik grad på ulike tidspunkt og på ulike steder (Morsut et al., 2020; Kuran et al., 2020). Denne tilnærmingen bidrar til å skille mellom de spesifikke måtene strukturelle faktorer, som sosioøkonomisk ulikhet, utilstrekkelig beredskapspolitikk samt situasjonelle og tidsmessige aspekter, kan forsterke sårbarheter i for eksempel spesifikke sosiodemografiske grupper. I hvilken grad en person med en viss funksjonshemming blir sårbar avhenger av den spesifikke situasjonen (fare, styrke, tidspunkt, varighet), men også av eksisterende sosiale strukturer og i hvilken grad disse styrker personen (Gabel, 2019; Mechanic & Tanner, 2007; FN, 2015; Wisner et al., 2004).

Motsatsens til sårbarhetsbegrepet er i noen grad resiliens. Resiliens er avledet fra det latinske ordet *resilire*, som betyr «å springe tilbake» (Alexander, 2013). I psykologi brukes det til å beskrive evnen til å tilpasse seg og håndtere vanskelige hendelser. Begrepet er imidlertid ikke begrenset til individers mentale tilstand, men brukes også til å beskrive tilpasningsevnen og ressursene til å håndtere kriser i

sosiale grupper, som organisasjoner og samfunn. BuildERS-prosjektet (for eksempel Nævestad et al., 2022) så på motstandskraft som prosessene med proaktiv og/eller reaktiv mønstret justering, tilpasning og endring som gjennomføres i hverdagen, men spesielt i møte med risikoer, kriser og katastrofer. Når det gjelder motstandskraften som en stat eller organisasjoner kan muliggjøre, er det viktige hensyn når det gjelder om individer kan forvente at staten skal håndtere kriser på vegne av individet, eller om individer kan forvente at staten bare muliggjør og legger til rette for individers evner til å håndtere sine egne risikoer. Denne diskusjonen blir avgjørende når staten eller en organisasjon har som mål å hjelpe utsatte grupper (Morsut et al., 2020, s.65). I likhet med sårbarhet, anses resiliens som et dynamisk begrep. I denne forbindelse kan det hende at spesifikke tiltak for å øke motstandskraften ikke kommer alle til gode og kan til og med skape nye utfordringer for andre.

1.4 Rapportstruktur

Kapittel 2 redegjør for metodene brukt i denne studien. Kapittel 3 presenterer resultater; tiltak identifisert i workshops, utvalgte anbefalinger fra BuildERS, og resultatene fra spørreundersøkelsen. I kapittel 4 oppsummerer vi resultatene og gir noen anbefalinger om veien videre.

2 Metode

I denne studien bruker vi tre metoder for å nå hovedmålet med studien: workshops, analyse av anbefalinger fra BuildERS og spørreundersøkelse. Det overordnede målet med metodene er å samle informasjon om forholdene og utfordringene i Norge i kommunalt og nasjonalt beredskapsarbeid, presentere hovedfunn fra BuildERS-prosjektet inkludert anbefalinger for relevante brukere i Norge, diskutere og videreutvikle anbefalingene, gitt informasjonen om norske utfordringer.

2.1 Forskningsdesign

Generell informasjon om resultater fra BuildERS og SPREAD. Vi startet SPREAD-prosjektet med en innledende workshop i Stavanger som formidlet resultater fra BuildERS om sårbarhet, beredskap og risikokommunikasjon. Vi avsluttet prosjektet med et sluttseminar i Oslo. Hensikten med dette var å oppsummere resultatene fra prosjektet.

Steg 1: Den første metoden vår er konsensus workshops. Vi bruker disse for å presentere hovedfunn fra BuildERS-prosjektet, inkludert generelle anbefalinger, og la deltakerne sammen utvikle tiltak som er spesielt relevante i en norsk kontekst. I workshopene diskuterte vi hovedutfordringene som vi identifiserte i BuildERS-prosjektet med deltakerne, med fokus på å avdekke deltakernes egne erfaringer med disse problemstillingene i deres kontekster. På bakgrunn av disse erfaringene, lot vi deltakerne sammen utvikle relevante tiltak for å løse disse problemstillingene. Vi arrangerte tre konsensusworkshops.

Steg 2: Den andre metoden vi bruker, er analyse og utvelgelse av anbefalte tiltak fra BuildERS-prosjektet. Først har vi identifisert konkrete og forståelige tiltak fra BuildERS-prosjektet, på bakgrunn av eksplisitte kriterier. De identifiserte tiltakene har vi deretter vurdert i lys av problemformuleringene og anbefalingene fra workshopene, og valgt ut de av BuildERS-tiltakene som er direkte relevante for disse problemformuleringene og anbefalingene. Hensikten med sistnevnte har vært å identifisere de anbefalingene i BuildERS-prosjektet, som er mest relevante å kommunisere og diskutere i en norsk kontekst, herunder tiltak som var relatert til deltakernes erfaringer og utfordringer. Resultatet var 12 konkrete tiltak, som er en hybrid mellom BuildERS sine anbefalinger og SPREAD sine anbefalinger.

Steg 3: Endelig gjennomførte vi en mini-spørreundersøkelse, for å undersøke relevante brukeres oppfatninger av om de 12 konkrete tiltakene allerede er gjennomført, hvor effektive de er og om de ansees som realistiske å gjennomføre. Hensikten med dette var å identifisere de mest effektive og relevante tiltakene fra BuildERS og SPREAD, som ikke allerede er gjennomført i en norsk kontekst.

2.2 Formidlingstiltak

Den første workshopen og sluttkonferansen hadde som formål å formidle resultater fra BuildERS til et relevante norsk publikum (akademia og beslutningstakere). Vi valgte og tilpasset temaer vi anså som relevante for det norske publikum av to grunner: (1) for å samkjøre SPREAD med BuildERS sine aktiviteter og (2) for å imøtekomme behovene og interessene til norske interessenter.

Tittelen til først workshop var: Risikobevissthet og risikokommunikasjon i skjæringspunktet mellom SoMe og tradisjonell media. På denne workshopen ble noen forskningsresultater fra WP1 og WP2 med fokus risikobevissthet og risikokommunikasjon, bruk av sosiale media i krisehåndtering og risikokommunikasjon via DSB kampanje «Du er en del av Norges beredskap». Universitet i Stavanger arrangerte workshopen i oktober 2021. Den hadde 12 deltakere som var fysisk til stede og 6 deltakere som var med via zoom.

Sluttkonferansen omhandlet sårbarhet i krisetider og kommunal beredskap. På sluttkonferansen snakket både forskere og praktikere om håndtering av sårbarhet i kriser og programmet ble avrundet

med et panel der praktikere snakket om lærdommer for fremtidig beredskapsarbeid. Det var mulig å delta digitalt og folk fra hele landet deltok.

Vi oversatte kunnskapen frembrakt av BuildERS-prosjektet fra engelsk til norsk for å fremme meningsutveksling og innhente tilbakemeldinger. Diskusjonen med det inviterte publikummet i workshopen var en viktig komponent, siden utveksling av mening om en sak og spørsmål og svar bidro til ny kunnskap og nye ideer som kunne bidra til publikasjoner. Under sluttkonferansen hadde vi et panel der vi diskuterte viktigste lærdommer fra praktikere som hadde I tillegg kunne deltakerne (både de som var fysisk til stede og de som deltok digitalt) stille spørsmål og disse spørsmålene bidro til interessante diskusjoner.

Se vedlegg 1 for programmene til den første workshopen og sluttkonferansen.

2.3 Konsensusworkshops

Vi arrangerte tre workshopene med det formålet å la deltagerne videreutvikle tiltak som er spesielt relevante for norsk kontekst.

En workshop er en interaktiv samling hvor en gruppe mennesker kommer sammen for å fokusere på en spesifikk oppgave eller emne. I motsetning til tradisjonelle forelesninger eller presentasjoner, oppfordres deltakerne i en workshop aktivt til å delta, enten gjennom diskusjoner, gruppearbeid, øvelser, spill, eller andre aktiviteter. Workshops bruker ofte en rekke pedagogiske verktøy og teknikker, som gruppediskusjoner, case-studier, rollespill, praktiske øvelser, brainstorming, og lignende. I denne rapporten har tre av fire workshops brukt "Consensus workshop"-metoden, som i stor grad har blitt formalisert og popularisert gjennom arbeidet til Institute of Cultural Affairs (ICA) i Canada.

ICA har utviklet en rekke fasiliteringsmetoder, kjent som "Technology of Participation" (ToP). Disse metodene inkluderer «consensus workshop» (heretter omtalt som «konsensusworkshop») og andre teknikker designet for å fremme deltakelse, kreativ problemløsning, og gruppebeslutningstaking.

2.3.1 Hva er konsensusworkshop

En konsensusworkshop er en strukturert prosess som har som mål å oppnå enighet eller konsensus blant deltakerne omkring et bestemt tema eller spørsmål. Metoden er konstruert for å oppmuntre deltakelse fra alle og hjelpe gruppen å jobbe gjennom forskjellige perspektiver for å komme fram til en felles forståelse eller beslutning. «The Workshop Book» av R. Brian Stanfield (2013) beskriver hvordan man skal gjennomføre en konsensusworkshop og beskrivelsen under bygger på boken. Boken gir en mer dyptgående beskrivelse av hvordan denne metoden kan fasiliteres, inkludert tips, teknikker, og anbefalinger for å håndtere potensielle utfordringer.

Workshopen bygger på følgende forutsetninger:

- Alle har kunnskap/nyttige erfaringer
- Alles kunnskap og erfaringer er nødvendige for å få frem de beste ideene
- Det er ingen feil svar
- Helheten er større enn summen av delene
- Alle skal få muligheten til å lytte og bli hørt

Konsensusworkshopen består av følgende trinn:

- Kontekst: Målet (gjerne i form av fokusspørsmål) og bakgrunn presenteres for å sikre at alle deltakere har nødvendig bakgrunnskunnskap.
- Idemyldring:
  - Deltakerne blir bedt om å skrive ned sine ideer eller bidrag til emnet, ofte skrevet ned på små kort eller Post-it lapper.
  - Deltakerne idemyldrer i grupper: De velger de klareste ideene, fjerner overlapp, men inkluderer mangfoldet i ideene.
  - Gruppene velger ut og skriver ned de beste ideene på kort.
- Gruppering av ideer: Etter gruppediskusjonene blir alle ideene eller forslagene samlet inn og presentert for alle deltakerne. Samtidig som ideene blir presentert blir de gruppert etter likheter eller temaer, med hjelp fra deltakerne selv.
- Navngivning: Hver gruppe eller klynge av ideer får en tittel eller navn som reflekterer dens innhold eller mening.
- Implementering: Diskusjon om veien videre.

En consensus workshop kan være spesielt nyttig i situasjoner hvor det er mange ulike meninger eller synspunkter, og det er behov for å finne en felles løsning som alle kan stå bak. Målet er å sikre at alle deltakernes stemmer blir hørt, og at gruppen kan komme til enighet på en inkluderende og demokratisk måte.

2.3.2 Gjennomføring

Under rekrutteringen av deltakere til workshopene prøvde vi å sikre bred deltakelse og relevante bidrag. Innledningsvis identifiserte vi potensielle deltakere gjennom eksisterende nettverk og kjennskap til fagfeltet. Dette ble supplert med en 'snowball'-metode, hvor innledende deltakere ble oppfordret til å anbefale eller videresende invitasjonen til andre i deres nettverk som kunne bidra med verdifull innsikt og erfaring. For ytterligere å øke rekkevidden og sikre et mangfold av perspektiver, ble det også gjennomført direkte oppfølging gjennom personlige telefonsamtaler. Disse samtalene ble brukt til å informere potensielle deltakere om workshopens mål og betydning, samt for å oppmuntre til deltakelse. I tillegg ble det sendt ut e-poster med detaljert informasjon om workshopens agenda, temaer og logistiske detaljer.

TØI gjennomførte tre workshops etter konsensusmetoden høsten 2022:

1. Workshopen om tiltak for at lokale myndigheter kan bedre beredskapen for sårbare personer hadde cirka 10 deltakere (knytter seg til BuildERS-anbefalingene om inkluderende katastrofe og kriseplanlegging). Deltakerne kom hovedsakelig fra offentlige myndigheter.
2. Workshopen om rammevilkår for frivillige organisasjoner hadde 3 deltakere (knytter seg til BuildERS-anbefalingene om å styrke sosial kapital). Her var både offentlige myndigheter og frivillige organisasjoner representert blant deltakerne.
3. Workshopen om håndtering av feilinformasjon blant sårbare personer hadde 5 deltakere (knytter seg til BuildERS-anbefalingene om inkluderende krise- og risikokommunikasjon). Deltakerne kom fra frivillige organisasjoner.

Se vedlegg 2 for presentasjon med kjøreplan som ble holdt under konsensusworkshop 1 om tiltak for å bedre lokale myndigheters beredskap for sårbare personer. Tilsvarende presentasjoner ble holdt i de to andre konsensusworkshopene.

2.4 Utvelgelse av anbefalinger fra BuildERS

2.4.1 Datagrunnlag

BuildERS-prosjektets endelige anbefalinger foreligger i rapporten: «D5.3: RESILIENCE POLICY RECOMMENDATIONS» (Rhinard et al., 2022). Den følgende teksten beskriver målene med BuildERS-prosjektets anbefalinger, og er basert på oppsummeringene og beskrivelsene i Rhinard et al. (2022).

De resilienspolitiske anbefalingene i BuildERS-prosjektet retter seg mot tre nivåer:

- 1) Aktører på EU-nivå (f.eks. generaldirektorater og utøvende byråer),
- 2) Aktører på nasjonalt nivå (f.eks. statsministerkontorer og nasjonale krisemyndigheter), og
- 3) Aktører på lokalt nivå (f.eks. lokale myndigheter), ikke-statlige organisasjoner (NGOer, non-profit organisasjoner (NPOer) og ulike sivilsamfunnsorganisasjoner).

Tiltak på regjeringnivå er nødvendig for å effektivt adressere mange av problemene identifisert i BuildERS-prosjektet, men mange av anbefalingene må også videreføres nedenfra og opp. Derfor er også det lokale nivået viktig.

For å øke motstandskraften til europeiske samfunn i møte med katastrofer, anbefaler BuildERS-prosjektet at beslutningstakere og personer og organisasjoner som er involvert i krise- og beredskapsarbeid på ulike nivåer satser på tiltak innenfor tre områder:

- (1) Forbedring av katastrofeplanlegging og -håndtering for sårbare mennesker;
- (2) Gjøre risiko- og krisekommunikasjon mer inkluderende for sårbare mennesker; og
- (3) Bygge sosial kapital som en langsiktig strategi for motstandskraft.

Anbefalingene på disse tre områdene er basert på de empiriske studiene i BuildERS-prosjektet og litteraturgjennomganger, som viser resultatene fra tidligere forskning.

Kapitlene i BuildERS rapporten med anbefalingene er strukturert på følgende måte:

- **Bedre katastrofehåndtering for sårbare mennesker (totalt 31 tiltak)**
  - Et nytt perspektiv: Interseksjonell sårbarhet (3 tiltak)
  - Vurder sårbarheter mer nøyaktig
    - Samle sårbarhetsdata (7 tiltak)
    - Samarbeid med alle relevante aktører (3 tiltak)
  - Inkluderende katastrofeplanlegging og -håndtering (3 tiltak)
    - Øke samarbeidet i planprosesser (4 tiltak)
    - Tildel ressurser til de mest sårbare i katastrofeplanlegging (11 tiltak)
- **Inkluderende risiko- og krisekommunikasjon (totalt 28 tiltak)**
  - Et nytt perspektiv: Inkluderende og skreddersydd kommunikasjon (4 tiltak)
  - Forbedre kommunikasjonsstrategier (2 tiltak)
  - Nå de mest sårbare (11 tiltak)
  - Bruk av sosiale medier for risikokommunikasjon (7 tiltak)
  - Tiltak mot spredning av falsk og uriktig informasjon (4 tiltak)
- **Styrke sosial kapital (totalt 19 tiltak)**
  - Et nytt perspektiv (5 tiltak)
  - Bekjempe svak sosial kapital (3 tiltak)
  - Styrke offentlige støttestrukturer (5 tiltak)
  - Styrke uformell støtte (6 tiltak)

Rapporten inneholder altså totalt 78 anbefalinger om tiltak. Dette tallet er basert på det som vi definerer som tiltak, dvs. en konkret anbefaling mht. hva noen bør gjøre. Tiltakene i rapporten er merket med hvilket nivå de adresserer (EU, nasjonalt, lokalt), men det finnes også anbefalte tiltak som ikke er

merket slik. Vi inkluderer disse også, siden de inneholder konkrete anbefalinger om noe som noen bør gjøre for å bedre kriseberedskapen knyttet til personer i sårbare situasjoner.

2.4.2 Analyse

I arbeidet med å velge ut anbefalinger som vi ønsker å gå videre med i SPREAD, har vi prioritert tiltak som kan tas videre i våre workshops med brukere og spørreundersøkelsen. Workshopene med brukere involverer i stor grad aktører på lokalt nivå, i tillegg til noen aktører på nasjonalt nivå, men ingen på EU nivå. Vi har også lagt vekt på at tiltakene må være formulert slik at de er konkrete og gjennomførbare og forståelige (det vil si ikke inkludere vanskelige ord). En del av de anbefalte tiltakene i BuildERS er svært generelle og overgripende, for eksempel: «Ta et bredere perspektiv på sårbarhet i beredskapsarbeid» (Rhinard et al. 2022, s.24) «Reduser ulikhet og diskriminering» (Rhinard et al., 2022, s.46), eller de har vanskelige ord, for eksempel at «myndighetene må ta inn over seg at sårbarhet er påvirket av interaksjonen mellom et komplekst sett med individuelle, sosiostrukturelle og situasjonelle kjennetegn» (Rhinard et al., 2022, s.22).

I arbeidet med å velge ut anbefalinger som vi ønsker å gå videre med i SPREAD, har vi brukt følgende kriterier, for å gå videre med lett forståelige, konkrete og relevante tiltak, som for eksempel kan brukes i en spørreundersøkelse til målgruppen vår.

- 1) Tiltakene kan ikke fokusere (utelukkende) på EU-nivå.
- 2) Tiltakene må kunne være relevante både for nasjonalt og lokalt nivå, eventuelt bare lokalt nivå.
- 3) Tiltakene må være formulert slik at de er konkrete og gjennomførbare.
- 4) Tiltakene må være formulert slik at de er lett forståelige (ikke ha vanskelige ord)

Vi leste gjennom anbefalingene i BuildERS hovedrapport med anbefalinger (Rhinard et al., 2022) med disse kriteriene i tankene tre ganger og valgte ut anbefalinger vi presenterer i rapportens kapittel 3.2. Dette er de anbefalingene fra BuildERS-prosjektet som vi anser for å være mest relevante for et publikum i Norge som arbeider med beredskap, primært på kommunalt nivå, eventuelt på nasjonalt nivå. Utvelgelsen av anbefalinger ble gjort av to forskere uavhengig av hverandre. Disse lagde lister med anbefalinger basert på kriteriene, sammenliknet lister og ble enige om et endelig sett med anbefalinger til rapporten.

Vi gjorde ytterligere en utvelgelse av anbefalinger, for å identifisere anbefalinger som vi skulle ha i en spørreundersøkelse til deltakere i workshopene. Denne utvelgelsen ble også gjennomført av to forskere, uavhengig av hverandre. De fire kriteriene over lå også til grunn for denne utvelgelsen, men det var to tilleggskriterier:

- 1) Antall anbefalinger kunne være maksimum 12.
- 2) Anbefalingene måtte være relevante for problemformuleringene og anbefalingene som vi utviklet i consensus-workshopene (slik at de forhåpentligvis er relevante for norske aktører).

De identifiserte tiltakene vurderte vi i lys av problemformuleringene og anbefalingene fra workshopene, for å velge ut BuildERS tiltak som er direkte relevante for disse problemformuleringene og anbefalingene. Hensikten med dette var å identifisere de anbefalingene som er mest relevante å kommunisere og diskutere i en norsk kontekst. Resultatet var 12 konkrete tiltak, som er en hybrid mellom BuildERS anbefalinger og SPREAD anbefalinger. Vi gjorde dette for å komme fram til tiltak som deltakerne i workshopene hadde eierskap til og som var relatert til deres erfaringer og utfordringer. Disse 12 tiltakene presenteres i kapittel 3.3.

2.5 Spørreundersøkelse

Det tredje delmålet med studien er å undersøke relevante brukeres oppfatninger av anbefalingene utviklet gjennom workshopene og analysen av BuildERS anbefalinger som allerede er gjennomført, hvor

effektive de ansees for å være, og om de ansees som realistiske å gjennomføre. Vi gjennomførte en spørreundersøkelse for å undersøke dette.

I workshopene deltok nesten utelukkende folk fra Oslo-området. Selv om tiltakene formulert under workshopene ville fungere godt i Oslo-området, er det ikke sikkert det vil fungere like godt i andre deler av landet. I spørreundersøkelsen fokuserte vi derfor på å inkludere respondenter fra hele landet.

2.5.1 Undersøkellesdesign

Undersøkelsen ble gjennomført ved bruk av et nettbasert spørreskjema laget på den nettbaserte plattformen til Walr.¹ Undersøkelsen begynte med bakgrunnsspørsmål om arbeidsgiver og respondentens erfaring med beredskapsarbeid (stillingsprosent og antall år). Deretter spurte vi om hvorvidt arbeidsgiver hadde kartlagt hvem som kan være sårbare i ulike kriser og hvordan arbeidsgiver definerte sårbarhet.

Deretter ba vi respondentene evaluere 12 tiltak som kunne bidra til å styrke beredskapen for sårbare personer (se figur 1). For hvert tiltak spurte vi om 1) tiltaket allerede var gjennomført der de jobbet, og 2) hvorvidt de trodde at dette var et tiltak som hadde stor effekt på beredskapen for sårbare personer. Svaralternativene var en 5-punkt Likert skala fra helt enig til helt uenig, i tillegg til vet ikke og ikke relevant.. De respondentene som svarte delvis uenig eller helt uenig på 1) fikk også et oppfølgende spørsmål på om 3) de trodde at det var realistisk å få innført dette tiltaket. Til slutt spurte vi om respondentene hadde noen kommentarer til tiltaket. Se vedlegg 3 for hele spørreundersøkelsen.

2.5.2 Gjennomføring

Utvalget til undersøkelsen var personer som hadde meldt seg på SPREAD-konferansen (115 personer). Datainnsamlingen foregikk i januar 2024. Undersøkelsen ble sendt tirsdag 16. januar, med en påminnelse fredag 19. januar der det også ble opplyst om at de som svarte på undersøkelsen ville bli med i en trekning av et gavekort på 3000 kr hos Elkjøp. Onsdag 24. januar ble det sendt en siste purring der vi ga en endelig svarfrist: torsdag 25. januar 17:00.

Da datainnsamlingen ble stoppet fredag 26. januar, hadde henholdsvis 69 respondenter startet på og 41 respondenter fullført spørreundersøkelsen. Dessverre var det 28 respondenter som ikke fullførte undersøkelsen. De fleste brøt allerede før samtykke eller helt i starten ved bakgrunnsspørsmålene. Vi vet ikke hvorfor de valgte å ikke fullføre undersøkelsen.

Blant de 55 respondentene som svarte på spørsmålet om arbeidsplass, jobbet 75 % i en kommune. De resterende jobbet hos Statsforvalteren, frivillig sektor, direktorat/ tilsyn, fylkesadministrasjon, og annen statlig virksomhet. Ingen av respondentene arbeidet i privat sektor. Blant de som fullførte spørreundersøkelsen (41 respondenter) svarte hele 80% (33) at de arbeidet i kommunen. Dette fordi frafallet blant de som jobber andre steder er nesten 50%; kun 8 av 14 respondenter som jobbet andre steder enn i kommuner fullførte. Se tabell 2.1 for respondentenes arbeidsplass.

Siden antall respondenter er såpass få, ønsker vi å få med alle besvarelser i analysene våre. Derfor har vi med alle svar på de ulike spørsmålene i analysene, selv om de ikke har svart på alle spørsmålene. Summen av respondenter vil derfor variere på de ulike spørsmålene.

Blant de som jobbet i en kommune, var det flest respondenter fra større kommuner (tabell 2.1).

---

¹ Se <https://walr.com/> for mer informasjon

Tabell 2.1: Antall innbyggere i kommunen (n = 41).

Hvor mange innbyggere er det i kommunen du jobber for?	Antall svar
Under 5000 innbyggere	9
5000 - 9 999 innbyggere	5
10 000 - 19 999 innbyggere	6
20 000 - 49 999 innbyggere	8
50 000 eller flere innbyggere	13
Sum	41

Tabell 2.2 viser at ca. halvparten jobbet minst 50% med beredskap, mens de fleste andre jobbet med beredskap i en mindre stillingsprosent. Kun 5 av respondentene jobbet ikke med beredskap i det hele tatt.

Tabell 2.2: Jobber du med beredskap i jobben din (n = 55)?

Jobber du med beredskap i jobben din?	Antall svar
Ja, minst 50% og over	27
Ja, mellom 20 og 50%	13
Ja, men under 20%	10
Nei/jobber ikke	5
Sum	55

Antall års erfaring med beredskapsarbeid varierte mellom 0,5 og 34 år, mens gjennomsnittet var 11 års erfaring.

Siden respondentene var påmeldte en konferanse om sårbarhet i krisetider og kommunal beredskap, består utvalget av personer som enten jobber med sårbarhet i krisetider og/eller kommunal beredskap, eller hadde spesielt interesse for sårbarhet i krisetider og/eller kommunal beredskap. Det kan også se ut som om de som valgte å svare på spørreundersøkelsen i enda større grad jobbet i kommunene enn de som deltok på konferansen. Blant de kommunalt ansatte var det nok også en overvekt av respondenter som jobbet for større kommuner. Det er kanskje ikke så overraskende, gitt at de som jobber for større kommuner i større grad har større stillingsprosent dedikert til beredskap og dermed i større grad hadde mulighet til å sette av tid til å delta på konferansen.

3 Resultater

3.1 Formidlingstiltak

3.1.1 Workshop 1: BuildERS sine funn om risikobevissthet og -kommunikasjon

Først workshop, holdt i Stavanger den 06. oktober 2021, omhandlet risikobevissthet og risikokommunikasjon i skjæringspunktet mellom SoMe og tradisjonell media. På denne workshopen ble noen forskningsresultater fra WP1 og WP2 med fokus risikobevissthet og risikokommunikasjon, bruk av sosiale media i krisehåndtering og risikokommunikasjon via DSB kampanje «Du er en del av Norges beredskap».

I BuildERS forskningsprosjektets første presentasjon om risikobevissthet, understreket viktigheten av kollektiv anerkjennelse av risikoer og anvendelsen av risikokommunikasjon som verktøy for å fremme forståelse og handling for å begrense risikoer. Forskingen fremhevet et behov for å inkludere risikokommunikasjonsstrategier i beredskapsplaner for ulike krisetyper, og pekte på et kunnskapsgap i hvordan risikoinformasjon kommuniseres og forstås blant befolkningen. Dette inkluderer hvordan myndigheter og individer samhandler, samt hvilke kommunikasjonsmidler som er mest effektive for å øke risikobevisstheten.

Den andre presentasjonen satte søkelys på risikokommunikasjon og medias rolle i krisehåndtering, spesielt innen det norske systemet. Den anbefalte at beredskapsorganisasjoner bør tilpasse sin informasjon til diverse befolkningsgrupper for å sikre pålitelighet og forståelse. Videre ble økningen i bruk av sosiale medier under kriser adressert, sammen med behovet for refleksjon over disse plattformenes rolle og hvordan de kan påvirke beredskapen gjennom spredning av feilinformasjon og etiske utfordringer relatert til kommunikasjonsinnhold og tilgang.

I den tredje presentasjonen om resultater fra BuildERS forskning, fremhevet betydningen av å tilnærme seg beredskapskampanjer med lokal forankring, gitt befolkningens mangfold og forskjellige forståelser av hva det innebærer å være forberedt på en krise. Det ble anbefalt at kommuner aktivt bruker sosiale medier for å spre samlet informasjon og at nasjonale beredskapskampanjer bør vurdere internasjonale perspektiver og tilpasse seg ulike samfunnsgrupper for å være effektive.

3.1.2 Konferanse om sårbarhet i krisetider og kommunal beredskap: Hvordan hjelpe befolkningen når krisen inntreffer?

Under sluttkonferansen for SPREAD-prosjektet, holdt 1. desember 2023 i Forskningsparken i Oslo, ble det presentert innsikter og erfaringer fra både forskere og praktikere om håndtering av sårbarhet i kriser. Det var både mulig å delta fysisk og digitalt; konferansen ble streamet på Youtube. Opptaket er fortsatt tilgjengelig på Youtube².

Hovedkonklusjonene:

- Transportøkonomisk institutt (TØI) belyste resultatene fra BuildERS-prosjektets spørreundersøkelse, som avdekket at personer som bor alene ofte opplever større ensomhet. Dette underbygger at det ikke alltid er tydelig hvem som er mest sårbare i samfunnet.

---

² Opptaket ligger her <https://www.youtube.com/watch?v=NluqbdigNGc>. Det hadde blitt sett 196 ganger mandag 25. mars 2024.

- TØI presenterte også en rekke tiltak for å bedre beredskapen for sårbare personer, og understreket viktigheten av å etablere gode kultur- og rammevilkår for beredskap på forhånd, samt å opprettholde fleksibilitet når kriser inntreffer.
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) påpekte at selv om kommunene har kjennskap til mange av de mest sårbare individene gjennom deres status som klienter, finnes det utfordringer knyttet til personer som klarer seg i hverdagen, men som er såpass sårbare at de trenger hjelp under kriser.
- Gjerdrum kommune delte erfaringer fra kvikkleireskredet, en akutt krise som belyste hvordan nærhet til en hendelse alene kan gjøre personer sårbare. Det ble også påpekt at personlighetstrekk kan påvirke en persons sårbarhet i kriser.
- Ringerike kommune delte sine erfaringer med ekstremværet Hans, som viste seg å gi flere overraskelser til tross for at slike hendelser var inkludert i deres beredskapsplaner. Kommunen stod overfor utfordringer med å opprettholde nødvendige tjenester og håndtere nye grupper som trengte hjelp under krisen.
- I Oslo kommune har man bestemt at man skal omtale sårbarhet hos mennesker som personer i sårbare situasjoner, fremfor å stigmatisere dem som sårbare per se. Erfaringene fra pandemien viste at de faktisk sårbare ikke nødvendigvis var de man på forhånd hadde antatt, og at tiltak anvendt under pandemien kunne gjenbrukes for å håndtere flyktningestrømmen fra Ukraina.
- Universitetet i Stavanger (UiS) adresserte problematikken rundt begrepet sårbarhet og påpekte viktigheten av å anerkjenne interseksjonalitet, hvor flere sårbare trekk samtidig kan intensivere behovet for hjelp.

3.2 Konsensusworkshops

Under beskriver vi hovedresultater fra konsensusworkshopene.

3.2.1 Konsensusworkshop 1: Lokale myndigheters beredskapsplanlegging for sårbare grupper

Fokusspørsmål: Hva kan lokale og sentrale myndigheter gjøre for å styrke ivaretagelse av alle sårbare grupper i kommunenes beredskapsplaner?

Problemformulering og erfaringer hos deltakerne: I Norge ligger ansvaret for ivaretagelse av sårbare innbyggere i krisesituasjoner hos kommunene. Mange er allerede brukere av kommunens tjenester og blir derfor ivaretatt. Men det er også grupper som er mindre synlige. Noen av disse har kanskje ikke i behov av hjelp under normale omstendigheter, men kan raskt bli sårbare under en krise. Spørsmålet er hvordan disse individene kan ivaretas bedre. Det er essensielt å finne løsninger som sikrer at alle kommuner proaktivt tar hånd om dette ansvaret og ivaretar alle innbyggers behov, spesielt de som kan bli oversett i vanskelige tider.

Tiltak som deltakerne kom fram til: For å støtte sårbare grupper bedre under kriser, ble det foreslått at lokale og sentrale myndigheter i Norge innførte flere tiltak. Dette inkluderte kartlegging av kapasiteter og behov spesifikt for ulike krisesituasjoner, med tiltakskort og sjekklister som verktøy. Videre ble det anbefalt å sette søkelys på nabolagsberedskap, ved å øke kunnskap om egenberedskap og fremme dugnadsprinsippet. Behov for en helhetlig og koordinert beredskapsinnsats ble understreket, samt viktigheten av samarbeid og medvirkning, spesielt fra de som har direkte erfaring ("de med skoa på"). Kommunikasjon til sårbare grupper bør være tilpasset og tilgjengelig, med differensiert innhold og plattformer, inkludert bruk av kvalifiserte tolker og språkstøtte. Det ble også lagt vekt på tydelige oppdragsbeskrivelser for interne og eksterne samarbeidspartnere, som for eksempel ved evakueringsoperasjoner. Disse tiltakene sikrer mot å sikre at alle innbyggere, spesielt de som kan bli oversett, blir ivaretatt i krisetider.

3.2.2 Konsensusworkshop 2: Rammevilkår for frivillige organisasjoner

Fokusspørsmål: Hva kan lokale og sentrale myndigheter gjøre for å bedre rammevilkårene til frivillige organisasjoner, slik at de blir i stand til å møte behovene til sårbare grupper som helt eller delvis faller utenom det offentlige hjelpeapparatet under større kriser?

Problemformulering og erfaringer hos deltakerne: Frivillige organisasjoner har bidratt for å hjelpe gamle og nye brukere av tjenesten under pandemien, men har møtt på visse utfordringer. Hvordan kan myndighetene gjøre det lettere for frivillige organisasjoner å bidra i slike kriser?

Tiltak som deltakerne kom fram til: For å forbedre rammevilkårene for frivillige organisasjoner i krisesituasjoner, ble det foreslått at lokale og sentrale myndigheter i Norge fokuserer på flere områder: For det første er gjensidig tillit og anerkjennelse mellom myndigheter og frivillige organisasjoner essensielt, inkludert en klar rolleforståelse og eventuelle justeringer i lovverket. Kommunikasjon og ressurstilgang må styrkes, spesielt under kriser når informasjonsflyten og behovene endrer seg dramatisk. Organisasjonsbygging, inkludert finansiering og tilpasning til ulike situasjoner (krise versus normale tider), er også kritisk. Videre må det etableres en sterk samarbeidskultur mellom offentlige og sivile aktører. Til sist, konseptet om en "blankosjekk" under kriser, som tillater fleksibilitet og umiddelbar responshandling, bør vurderes. Disse tiltakene sikrer mot å styrke frivillige organisasjoners evne til å effektivt møte behovene til sårbare grupper under større kriser.

3.2.3 Konsensusworkshop 3: Feilinformasjon blant sårbare grupper

Fokusspørsmål: Hva kan myndigheter, frivillige organisasjoner og andre relevante aktører gjøre for å redusere feilinformasjon blant sårbare grupper under kriser?

Problemformulering og erfaringer hos deltakerne: Helseerisikopersepsjon er den sterkeste prediktoren for folks aksept av iverksatte tiltak og for (anbefalt) atferd som beskytter (for eksempel mot sykdom). Konspirasjonsteorier og synspunkter som nedtoner eller trivialisere risiko kan føre til negative helseutfall. BuildERS sin spørreundersøkelse blant klienter av omsorgsorganisasjoner viste at 49% av de spurte var «COVID-19-skeptikere» med hensyn på sannsynlighet for infeksjon (dvs. at de blir smittet selv). Spørreundersøkelsen viste også at det var en høyere andel blant de hjemløse som brukte sosialarbeidere som kilde til informasjon om COVID-19. Kvalitative intervjuer med sosialarbeidere avdekket at disse brukte mye tid på å gi ut riktig informasjon fra myndighetene og motarbeide feilinformasjon. En konklusjon i BuildERS var derfor at i fremtidige kriser er dette en rolle som må utvikles og systematiseres enda bedre: gi tid, ressurser, kunnskap, informasjon, og opplæring til sosialarbeidere som jobber med hjemløse.

Tiltak som deltakerne kom fram til: For å redusere feilinformasjon blant sårbare grupper under kriser, foreslås det at myndigheter, frivillige organisasjoner og andre relevante aktører implementerer flere tiltak. Dette inkluderer utvikling av retningslinjer for kommunikasjon som er tilpasset behovene til sårbare grupper, med fokus på morsmål, informasjonsform, og bruk av effektive informasjonskanaler. En felles beredskapsplan bør utvikles for tidlig intervensjon og samarbeid mellom myndigheter og organisasjoner, med adekvat finansiering. Det oppfordres også til samarbeid mellom fagpersoner og ambassadører for ulike grupper, for å styrke kulturkompetanse og bygge tillit. Videre bør det legges til rette for fleksible løsninger og tilgjengelighet for å sikre at riktig og pålitelig informasjon når ut til de sårbare gruppene effektivt under kriser. Disse tiltakene er ment for å sikre presis og pålitelig kommunikasjon for å bekjempe spredningen av feilinformasjon i kritiske situasjoner.

3.3 Anbefalinger fra BuildERS

I dette kapittelet fokuserer vi på det andre målet med studien, som er å identifisere anbefalingene i BuildERS-prosjektet, som er mest relevante å kommunisere og diskutere i en norsk kontekst. Vi presenterer anbefalingene som vi har valgt ut i det følgende. Teksten er basert på Rhinard et al. (2022)

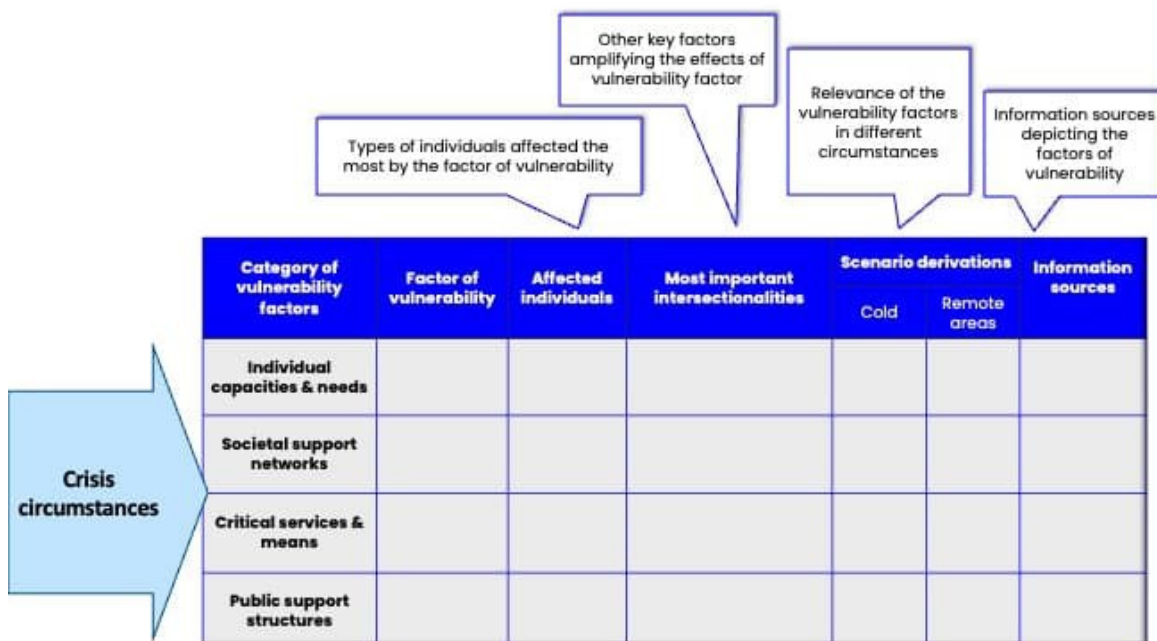
sin presentasjon av anbefalingene. Vi har valgt ut noen av disse og oversatt beskrivelsene til norsk (se beskrivelser av kriterier for utvelgelse i kap. 2.4). Vi følger samme ordlyden og språket som i Rhinard et al. (2022). Det betyr at språket er preskriptivt og «kommanderende» («gjør slik og slik»), siden Rhinard et al. (2022) er en rapport som oppsummerer alle anbefalingene fra BuilERS prosjektet.

3.3.1 Få mer presise data om sårbarhet

Det er ønskelig med en mer effektiv innsamling av sårbarhetsdata for katastrofehandtering.

Lokalt: Ta et bredere syn på sårbarhet i katastrofeplanlegging

Sivilbeskyttelsesloven³ forplikter kommuner å lage beredskapsplaner. Beredskapsplaner kan med fordel bygge på et bredere syn på hva som utgjør sårbarhet i lokal befolkning med å følge opp tre aspekter: individuell sårbarhet (f.eks. psykisk helse), sosiostrukturell sårbarhet (f.eks. fattigdom, ekskludering av lokalsamfunn) og sårbarhet forårsaket av kriser (f.eks. en bru som kollapser på grunn av flom). Det vil også være gunstig om beredskapsplaner tar hensyn til at sårbarhet er en skiftende - ikke permanent - tilstand. BuildERS Vulnerability Assessment Tool (Orru et al., 2023) er et godt utgangspunkt for å innlemme dette perspektivet i sårbarhetsvurderinger, med tanke på å identifisere spesifikke sårbarhetsfaktorer og hvordan de krysser hverandre i ulike situasjoner (Orru et al., 2023). Du finner mer informasjon om verktøyet for vurdering av sårbarheter på resultatsiden på BuildERS-nettstedet (se videoen i «Innovasjoner» på: <https://buildersproject.eu/results>).

Figur 3.1: BuildERS-regnearket for sårbarhetsvurdering (Kilde: Orru et al., 2023).

Nasjonalt /lokalt: Publisert nasjonale retningslinjer for sårbarhet

Det er ønskelig at det blir laget nasjonale retningslinjer for å hjelpe lokale myndigheter med å ha et bredere syn på hva som utgjør sårbarhet, og hvordan sårbarhet endres. Dette inkluderer å vurdere hvordan nasjonal politikk med hensyn til byplanlegging, familiestøtte, sosial integrasjon og annen velferdsorientert politikk kan redusere eller øke sårbarheten under katastrofer.

³ Lovens fulle navn er «Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret».

3.3.2 Engasjer alle relevante aktører

Mer involvering fra relevante interessenter i sårbarhetsvurderinger kan bedre krisehåndtering.

Lokalt: Kommuniser med lokale ledere og mellommenn

Under planlegging av beredskap kan beslutningstakere involvere lokale ledere og "mellommenn" (f.eks. leger, omsorgspersoner og frivillige organisasjoner) i diskusjoner om sårbarhetsvurdering. For lettere å kunne identifisere et mangfold av faktorer som avgjør sårbarhet i en gitt situasjon, samt hvordan disse kan endre seg over tid, er det gunstig om aktører som er i kontakt med ulike samfunnsgrupper i sitt daglige arbeid involveres i oppgaven med å vurdere sårbarhet. Disse aktørene kan være sosialtjenesteleverandører og omsorgsorganisasjoner, men også beslutningstakere på et bredt spekter av områder, for eksempel utdanning og arealplanlegging. Det er også mulig å involvere paraplyorganisasjoner på nasjonalt nivå som arbeider med sårbare mennesker (for eksempel organisasjoner knyttet til spesifikke funksjonsnedsettelse, aldersgrupper, sosioøkonomiske forhold, familiestrukturer, brukere av sosiale tjenester) i sårbarhetsvurderinger. Frivillige organisasjoner og omsorgsorganisasjoner kan også med fordel legge til rette for diskusjoner mellom deltakere og klienter i deres organisasjoner om hva som kan gjøre folk sårbare i kriser.

Nasjonalt: Bedre dialogen mellom relevante aktører

Nasjonale myndigheter kan gi finansiering til lokale myndigheter for å forbedre dialogen mellom lokale myndigheter, omsorgspersoner, sosiale tjenester og lokale ledere om hvordan uventede former for sårbarhet kan dukke opp i en bestemt kontekst. Dette kan for eksempel innebære dannelsen av lokale innsatsgrupper.

EU/National/Local: Legge til rette for en kritisk diskusjon om eksisterende tilnærminger

Legge til rette for kritiske diskusjoner om eksisterende tilnærminger for måling av sårbarhet (inkludert BuildERS Vulnerability Assessment Tool), for å få en grundig forståelse av deres styrker og svakheter i praksis (Morsut et al., 2021). For kvantitative vurderinger og indekser er et sentralt spørsmål hvor nøyaktige og tolkbare de er, og dermed hvor anvendelige de er. For kvalitative tilnærminger er et sentralt spørsmål om disse er overførbare på tvers av kriser, på tvers av områder i et land eller på tvers av nasjonale sammenhenger. EU, nemlig Kommisjonens generaldirektorat ECHO, er godt posisjonert for å legge til rette for slike diskusjoner (Morsut et al., 2021).

3.3.3 Inkluderende beredskapsplanlegging

I tillegg til å identifisere hvem som er sårbare og hvorfor, er det avgjørende å nå fram til sårbare mennesker (eller engasjere folk som kan representere deres interesser) i beredskapsplanleggingen og å allokere ressurser for å hjelpe de mest sårbare under en krise. Likeledes er det nødvendig å øke samarbeidet på tvers av sektorer og på tvers av nivåer.

Nasjonalt: Legge til rette for et tettere samarbeid mellom relevante aktører

Det er viktig å legge til rette for tettere samarbeid og kunnskapsutveksling mellom tilbydere av sosiale tjenester, beredskapsaktører og sosialpolitikere på nasjonalt nivå, og også mellom lokalt og nasjonalt nivå på disse feltene. Det er også viktig å legge til rette for diskusjoner om hvilket ansvar myndigheter, lokalsamfunn og enkeltpersoner har når det gjelder å bygge motstandskraft og redusere sårbarhet. Følgende aspekter kan med fordel gjøres:

- Sikre en aktiv involvering av representanter for marginaliserte mennesker når det utvikles strategier for å takle sårbarhet i kriser. Slik involvering kan resultere i en felles forståelse av kildene til sårbarhet, ny kunnskap, et felles språk for å diskutere spørsmål knyttet til sårbarhet, og eierskap til prosessen og resulterende politikk og intervensjoner (Morsut et al., 2021).
- Generelt reflektere over hvem som skal involveres og i hvilken grad.

- Dokumentere hvem som ble involvert, kontinuerlig revurderer hvem som er og ikke er involvert, og holde muligheten for å endre hvem som er involvert.

Nasjonalt/lokalt: Sett sammen et team for vurdering av sårbarheter

Et Vulnerability Reflection Team (VRT) som kan hjelpe operativ kriseledelse kan være nyttig. Et VRT vil kunne støtte kriseledelsen ved å vurdere samspillet mellom ulike sårbarheter i forskjellige kriser. VRT-medlemmer bør være nyinkluderte aktører, ikke eksisterende som allerede er involvert i operativ krisehåndtering.

Nasjonalt/lokalt: Innlemme frivillige bedre i krisehåndteringsplaner

Effektiv bruk av frivillige kan spille en avgjørende rolle i å hjelpe de mest sårbare under en krise. Vurder måter å innlemme frivillige mer effektivt under katastrofehåndtering, gjennom forhåndsscreening av frivillige, forhåndsoplæring av frivillige og forhåndsidentifisering av måter å bli involvert på - uten at det går ut over responseffektiviteten. Dette kan for eksempel være: workshops, øvelser og opplæring om hvordan frivillige kan hjelpe under en krise. Bruk perspektivene til det uformelle frivillige (uregistrerte og utrente personer som har hjulpet under en katastrofe) sammen med formelle frivillige i planlegging av krisehåndtering. Det vil være gunstig om bereskapsaktører får opplæring (også som en del av øvelser) i effektivt bruk av frivillige kapasiteter, herunder tildeling av passende oppgaver, raske instruksjoner og målrettet koordinering (Nahkur et al., 2022).

Nasjonalt/lokalt: Tildel ressurser til sosialtjenestepersonell og frivillige

Sosiale tjenester bør ikke bli bedt om å gjøre mer med mindre. Effektiv behandling av sårbare mennesker krever, om enn bare delvis, ekstra statlige ressurser for å sikre løpende finansiering og ekstra støtte til sosiale tjenester og frivillige under en krise, slik at de kan spille en mer aktiv rolle og avlaste kriseledere og førstehjelpere. BuildERS-funn indikerer at disse menneskene gir viktige former for hjelp til de mest sårbare under en krise og kan være enda mer effektive hvis de får tilstrekkelig støtte.

For eksempel bør man vurdere å allokere ressurser for å utvide det sosiale støttesystemet slik at sosialtjenestepersonell og frivillige kan levere barna sine i barnehager under en krise. Dette kan tilrettelegges dersom sosialtjenestepersonell anses å være "kritisk personell" under kriser.

Nasjonal / lokal: Forbedre psykologisk støtte

Forbedre tilbudet av psykologisk støtte for å opprettholde og styrke motstandskraft og håndteringsevne, herunder øke kapasiteten og bygge kvalitet i psykiske helsetjenester. Det er viktig å anse psykologisk støtte ikke bare som et problem for sosiale tjenester, men også som et krisehåndteringsproblem.

EU/Nasjonalt/Lokalt: Tildel midler til psykologisk støtte etter krisen

For lite midler går til psykologiske støttetjenester etter krisen. Vår forskning viser hvilke fordeler som kan oppstå når psykiske vansker for ulike deler av befolkningen håndteres etter en katastrofe (Orru et al., 2021).

Nasjonal/lokal: Tildel ressurser for å løse kommunikasjonsrelaterte sårbarheter

Sette av ressurser til å øke kapasiteten til lokale/nasjonale myndigheter og andre krisehåndteringsaktører til å håndtere kommunikasjonsrelatert sårbarhet.

3.3.4 Inkluderende risiko- og krisekommunikasjon

Nedenfor er anbefalinger for retningslinjer som kan hjelpe kriseledelsen med å nå de mest sårbare med risiko- og kriserelatert informasjon.

Nasjonal / EU: Tren på kommunikasjonsstrategier med ulike type mennesker som er i sårbare situasjoner. Krisehåndteringstreninger i Europa fokuserer hovedsakelig på operasjonelle og koordinerings-spørsmål. Ytterligere vekt bør legges på kommunikasjon; hovedsakelig å hjelpe krisekommunikatører

med å håndtere og overvinne enkeltpersoners kommunikasjonsrelaterte sårbarheter. Dette inkluderer individuelle, sosiostrukturelle så vel som situasjonelle utfordringer med å få tilgang til, forstå eller reagere på risiko- eller kriseinformasjon.

Lokalt/nasjonalt: Legge til rette for samarbeid med omsorgsorganisasjoner og frivillige organisasjoner for å tilrettelegge risiko- og krisekommunikasjon for sårbare mennesker (f.eks. bruk flere plattformer som sosiale medier, tradisjonelle medier osv. og flere språk) og for å etablere kommunikasjonsretningslinjer for å nå sårbare mennesker.

Dette innebærer å skreddersy kommunikasjonsstrategier for sårbare personer, for eksempel gjennom samarbeid med mellommenn (som omsorgsorganisasjoner, frivillige organisasjoner og lokale ledere) for å identifisere hvilket kommunikasjonsmaterieell som er mest nyttig for de sårbare personene i deres omsorg. Man kan også bruke ressurser på å lære mer om kommunikasjonsbehovene og preferansene til de mest sårbare, og bruke ulike kanaler og verktøy for risikokommunikasjon (f.eks. tradisjonelle medier, sosialarbeidere, leger, politi, terapeuter, sosiale medier, tekstmeldinger og apper). Man bør også legge til rette for samarbeid mellom mellommenn (f.eks. sosialarbeidere, omsorgsorganisasjoner og beredskapsaktører) og kriseledelsen for å formulere kommunikasjonsretningslinjer skreddersydd for ulike kritesituasjoner.

Nasjonalt: Legg vekt på tillitsbygging som en del av offentlig krisekommunikasjon

Nasjonale myndigheter (f.eks. ansatte i krisebyråer, statsministerens kontor) bør gjøre sitt ytterste for å opprettholde åpenhet, nøyaktighet og velvilje i sin offentlige kommunikasjon. Videre bør myndighetene vurdere hvordan deres budskap kan mistolkes av ulike deler av befolkningen (Torpan et al., 2021). BuildERS Crisis Communication Canvas kan hjelpe med refleksjonsprosessen.

Nasjonalt/lokalt: Bruk sosiale medier for risikokommunikasjon

I tillegg til denne bredere innsatsen for å bedre kommunisere krise- og risikoinformasjon til mennesker i sårbare omstendigheter, tyder BuildERS funn på at sosiale medier er en stadig viktigere og underutnyttet ressurs for å øke risikobevisstheten. Man bør utvikle en sosial mediestrategi og bruk sosiale medier regelmessig for å bygge tillit. Sosiale medier kan også brukes for å (a) mobilisere frivillige, (b) overvåke feilinformasjon, (c) levere nøyaktig informasjon og (d) bistå med situasjonsbevissthet under en krise. Det er også viktig å bruke sosiale medier for toveiskommunikasjon. I forlengelsen av dette kan man også vurdere å gi opplæring i sosiale medier til krisekommunikatører, utvikle retningslinjer for risikokommunikasjon ved hjelp av sosiale medier, sikre at informasjon overføres regelmessig og ofte under en krise og evaluere og tilpasse sosiale medier strategier over tid.

Lokalt/nasjonalt: Adresser informasjonsforstyrrelser

Informasjonsforstyrrelser omfatter spredning og forbruk av ulike former for feilinformasjon, desinformasjon og skadelig informasjon. Det er kjent at falsk og skadelig informasjon ofte spres og konsumeres i situasjoner preget av usikkerhet og kompleksitet. For bedre å redusere de skadelige effektene av informasjonsforstyrrelser, tar BuildERS-prosjektet til orde for et sterkere søkelys på å forstå dem. For det første er det behov for å forstå hvordan mennesker som blir utsatt for falsk og/eller skadelig informasjon kan bli mer sårbare i møte med ulike farer og katastrofer. For det andre er det behov for å analysere faktiske hendelser av informasjonsforstyrrelse for å identifisere mer spesifikke årsaker og virkninger. En slik analyse kan tjene som grunnlag for strategier for å redusere trusler mot menneskers liv, helse og velvære forårsaket av ulike former for informasjonsforstyrrelser (Torpan et al., 2021).

Man bør utvikle dedikerte strategier for å redusere spredningen av falsk og skadelig informasjon, spesielt blant enkeltpersoner og grupper som er tilbøyelige til å tro villedende eller falsk informasjon (tabell 2). Dette kan for eksempel omfatte implementering av informasjons- og mediekunnskapskampanjer og opplæring for publikum. Tjenestemenn kan etablere en spesifikk enhet innen offisielle myndigheter for å: overvåke bruk av sosiale medier, tilby en hjelpelinje for faktasjekk, utvikle og fremme offisielle fortellinger og være tilgjengelig for dialog med publikum. Lokale myndigheter, skoler,

frivillige organisasjoner og borgerorganisasjoner er godt posisjonert til å utvikle og gjennomføre opplæring i informasjons- og mediekunnskap, med støtte fra statlige institusjoner på nasjonalt nivå (Orru et al., 2021).

Nasjonalt: Hindre spredning av desinformasjon via sosiale medier

BuildERS anbefaler også å bruke ressurser på å studere årsaken, formene og effektene av 'desinformasjon' på sosiale medier som kan skade risikobevistheten i et samfunn, og bruke ny kunnskap om slik desinformasjon til å bygge strategier for å motvirke fenomenet. BuildERS anbefaler også å organisere opplæringskampanjer om 'sosiale medier literacy' for publikum. Det kan også være lurt å dedikere spesifikke enheter i offentlige etater til å overvåke sosiale medier, etablere faktasjekkende "hjelpelinjer" (for telefonhenvendelser) og utforme offentlige kommunikasjons-strategier.

3.3.5 Styrke sosial kapital

Nasjonalt/Lokalt: Redusere ulikhet og diskriminering

Dette kan blant annet gjøres gjennom å lansere antidiskrimineringsprogrammer, for å styrke anerkjennelse av samfunnsmessig mangfold, forbedre arealplanlegging for å unngå segregering, bedre finansiering av fellesskapsarrangementer, og etablere ressurser for programmer for inkludering.

Lokalt: Undersøke eksisterende uformelle støttenettverk og hvordan disse fungerer under større kriser

Kartlegge eksisterende sosiale støttenettverk, både offisielle og uoffisielle, som opererer i lokalsamfunn, og undersøke hvordan disse nettverkene fungerer for å støtte sårbare befolkninger og øke motstandskraften i samfunnet. Dette bør både gjøres med sikte på å både lære hvordan man sikrer at krisehåndtering ikke undergraver disse nettverkene, og hvordan de kan integreres i krisehåndtering. Dette tiltaket kan for eksempel innebære finansiering av forskning.

Lokalt: Utarbeide strategier for å styrke støttenettverk

Utarbeide strategier for å styrke lokale sosiale støttenettverks kapasitet innen kriseforebygging, beredskap, respons og gjenoppretting. Marginaliserte grupper bør muligens involveres i utarbeidelsen av disse strategiene.

Strategier kan for eksempel omfatte å oppmuntre samfunnsorganisasjoner og nettverk (f.eks. leilighetsforeninger, nabolagsforeninger og idrettsforeninger) til å øke den daglige kvaliteten og kvantiteten av sosiale nettverk ved å være vertskap for samfunnsarrangementer. Dette kan være kulturelle hendelser, men kan også ha et visst fokus på hvordan man kollektivt kan takle en krise. For eksempel kan slike aktiviteter lære beboerne hvordan de kan støtte andre om nødvendig (naboer, personer med nedsatt funksjonsevne, personer som ikke snakker språk osv.) Eksempler på slike initiativer finnes i Norge, for eksempel er norske kommuner aktivt med på å veilede enkeltpersoner og bevisstgjøre, herunder vektlegge personer som har funksjonsnedsettelse eller ikke snakker engelsk eller norsk.

Slike strategier kan omfatte å gi rom for samfunnsgrupper å møte, samt ressurser og utstyr for dem å organisere arrangementer.

Dette vil også innebære å utvikle strategier for å styrke samfunnets støttenettverk, inkludert private borgere, hjelpearbeidere og andre "mellommenn". Først bør lokale myndigheter få ressurser til å kartlegge slike nettverk, og deretter involvere ressurspersoner i de identifiserte nettverkene i å identifisere behov. Det er også ønskelig å gi insentiver for lokale organisasjoner til å investere i sosiale nettverksbyggingsaktiviteter, inkludert aktiviteter og arrangementer knyttet til kriser og mestring. Det bør også oppfordres og legges til rette for samarbeid mellom ulike omsorgsorganisasjoner og frivillige organisasjoner. På denne måten kan kanskje konkurranse om midler unngås. Gjennom økt samarbeid og koordinering kan disse organisasjonenes aktiviteter bli bedre synkronisert under en krise (f.eks. distribusjon) (Orru et al., 2021). Til slutt er det ønskelig å tildele ressurser for å utvide aktivitetene til eksisterende

samfunnsorganisasjoner til også å omfatte kriseberedskaps- og responsaktiviteter. Dette kan for eksempel omfatte finansiering av et krisehåndteringsprogram i lokalsamfunnet.

Myndighetene bør gi spesifikk veiledning til privatpersoner (f.eks. i retningslinjer for samfunnsberedskap) om hva slags uformell frivillig hjelp som kan (eller bør) tilbys under kriser (f.eks. hvordan identifisere personer i sårbare situasjoner under krise, tilby å lade telefoner eller batterier).

3.4 Endelig liste med anbefalinger til spørreundersøkelsen

Basert på en gruppediskusjon hvor vi syntetiserer det beste og mest relevante fra BuildERS og SPREAD, kom vi frem til en liste på 12 anbefalinger som vi ville ta videre i en spørreundersøkelse. Figur 3.2 viser de tolv tiltakene.

- Tiltak 1: Rådspørre "lokale mellomledd" (f.eks. leger, omsorgspersoner og frivillige organisasjoner) om hvem som vil være spesielt sårbare i ulike kriser
- Tiltak 2: Gi langsiktig økonomisk finansiering til lokale frivillige organisasjoner for at de skal være rustet til å mobilisere under kriser
- Tiltak 3: Etablere kanaler for samarbeid og kommunikasjon med frivillige organisasjoner som også kan brukes i krisesituasjoner
- Tiltak 4: Gi ekstra finansiering til sosiale tjenester og frivillige organisasjoner under en krise, slik at de kan ta egne initiativ for å hjelpe de som er sårbare under krisen
- Tiltak 5: Kartlegge uformelle nettverk i lokalmiljøet, slik at de kan utnyttes under kriser
- Tiltak 6: Tilby opplæring til sivilbefolkningen (for eksempel til personer i borettslag, sameier, og velforeninger), slik at de kan tilby de som er sårbare hjelp under en krise
- Tiltak 7: Skreddersy kommunikasjonsstrategier sammen med representanter for målgruppene for å nå de som trenger tilpasset informasjon og alternative informasjonskilder
- Tiltak 8: Utvikle strategier for å redusere spredningen av falsk og skadelig informasjon
- Tiltak 9: Utvikle en strategi for sosiale medier, og bruke sosiale medier for å bygge tillit hos, og ha jevnlig kontakt med befolkningsgrupper som kan være sårbare i kriser
- Tiltak 10: Bruke sosiale medier for toveiskommunikasjon, det vil si at følgerne også kan stille spørsmål og få svar
- Tiltak 11: Utvikle retningslinjer for bruk av sosiale medier ved kommunikasjon under kriser
- Tiltak 12: Jevnlig evaluere og revidere strategier for bruk av sosiale medier i kriser

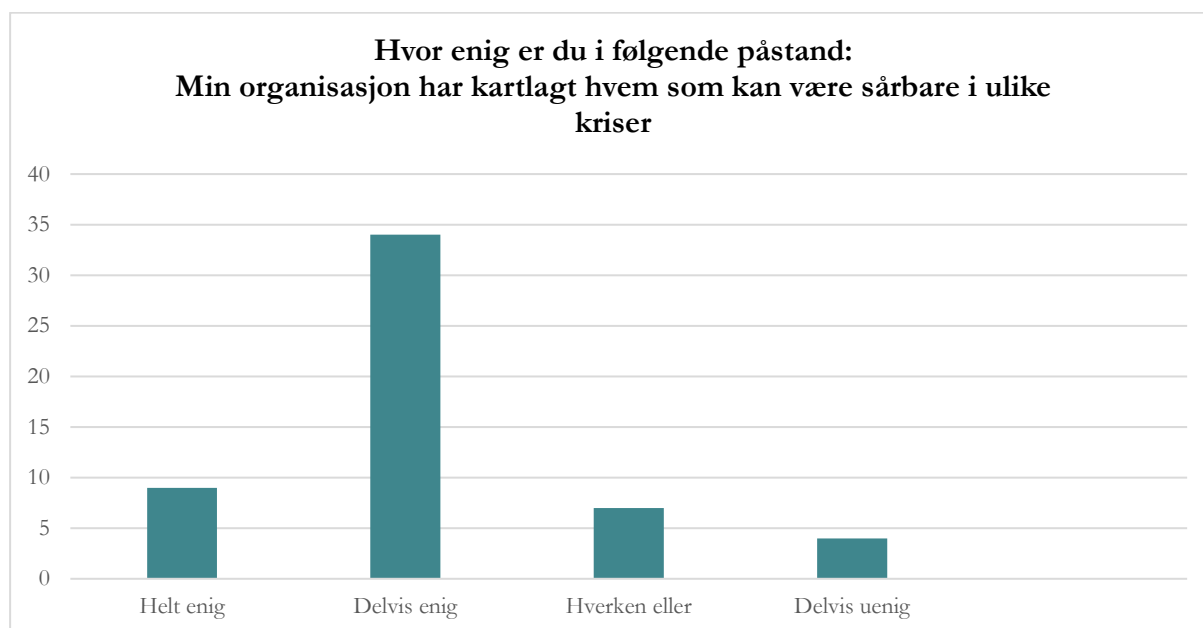
Figur 3.2: Tiltak som kan bidra til å styrke beredskapen for sårbare personer.

3.5 Spørreundersøkelse

I dette kapitlet svarer vi ut det tredje målet i studien: Undersøke relevante brukeres oppfatninger av om disse anbefalingene allerede er gjennomført, hvor effektive de ansees for å være, og om de anses som realistiske å gjennomføre.

Før vi ba respondentene å vurdere tiltakene, spurte vi dem om organisasjonen de jobbet for hadde kartlagt hvem som kunne være sårbare i ulike kriser. Figur 3.3 Grad av enighet i at organisasjonen deres har kartlagt hvem som kan være sårbare i ulike kriser. Antall svar (n=54) viser de fleste er delvis enig i at deres organisasjon har kartlagt hvem som kan være sårbar i ulike kriser. Det virker derfor som om de fleste av

organisasjonene har gjort noe for å identifisere hvem som er sårbare under kriser, men at det fortsatt er et forbedringspotensiale.

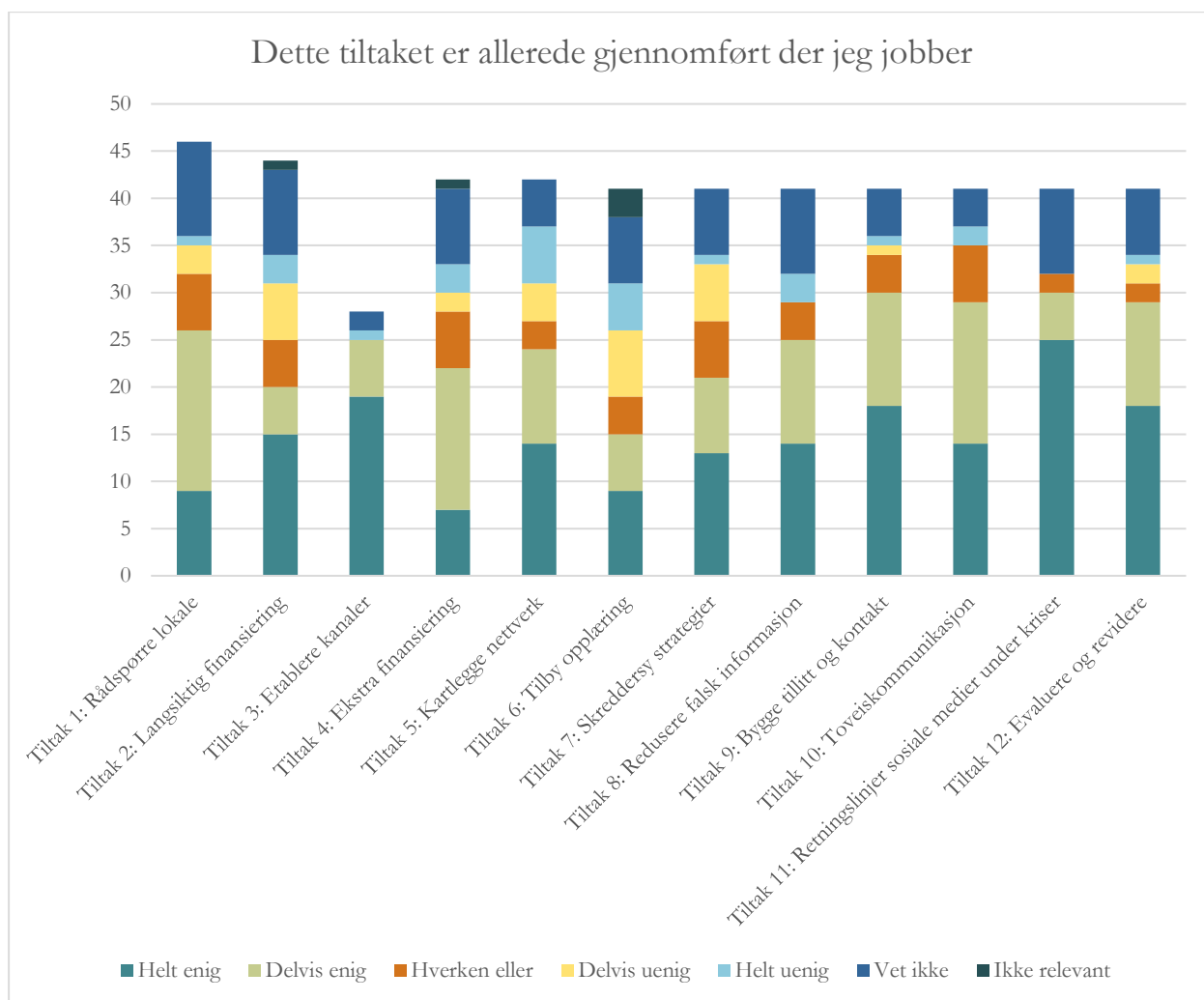

Figur 3.3 Grad av enighet i at organisasjonen deres har kartlagt hvem som kan være sårbare i ulike kriser. Antall svar (n=54)

Resultatene tyder på at organisasjonene definerer sårbarhet ulikt:

1. Mange definisjoner pekte på bestemte grupper som er spesielt sårbare i kriser.
  - a. Noen trakk frem kommunale tjenestemottakere og andre grupper som trenger bistand i dagliglivet
  - b. Andre trakk frem de som klarer seg i dagliglivet, men trenger støtte og bistand i kriser
  - c. Andre igjen pekte på de som ikke klarer å varsle eller ta seg ut av situasjonen selv under en krise f.eks. på grunn av kognitiv svikt eller funksjonsnedsetting.
  - d. Noen pekte også på at alle kan være i en sårbar situasjon fordi de bor et spesielt sted f.eks. på grunn av bortfall av elektrisitet eller glatte veier.
2. Flere understreket at sårbarhet kan variere avhengig av type hendelse eller krise, og at forskjellige grupper kan være sårbare i forskjellige situasjoner. Mange organisasjoner har identifisert slike grupper i sine ROS-analyser.
3. Flere legger vekt på organisasjonens (ofte kommunens) evne til å opprettholde virksomheten under en krise og hvor raskt de kan gjenoppta normal drift etter en hendelse.

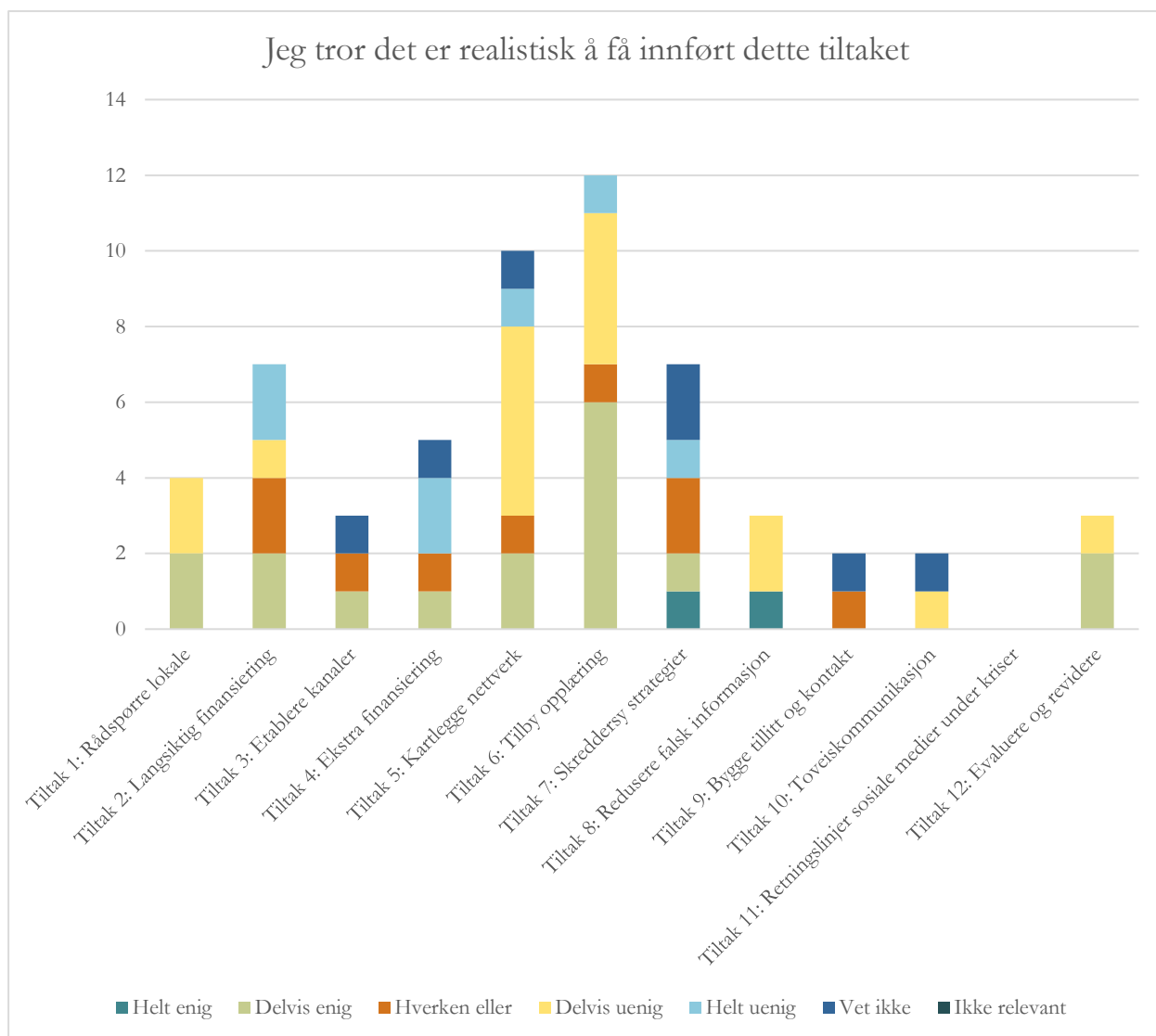
Respondentene ble bedt om å vurdere de 12 tiltakene i den endelige listen av anbefalinger (se Figur 3.2). For hvert tiltak spurte vi om 1) tiltaket allerede var gjennomført der de jobbet, og 2) hvorvidt de trodde at dette var et tiltak som hadde stor effekt på beredskapen for sårbare personer. De respondentene som svarte delvis uenig eller helt uenig på om tiltaket var gjennomført der de jobber, fikk også et oppfølgende spørsmål på om 3) de trodde at det var realistisk å få innført dette tiltaket.

Figur 3.4: Grad av enighet med påstanden om at tiltakene er gjennomført i egen organisasjon. Antall svar.

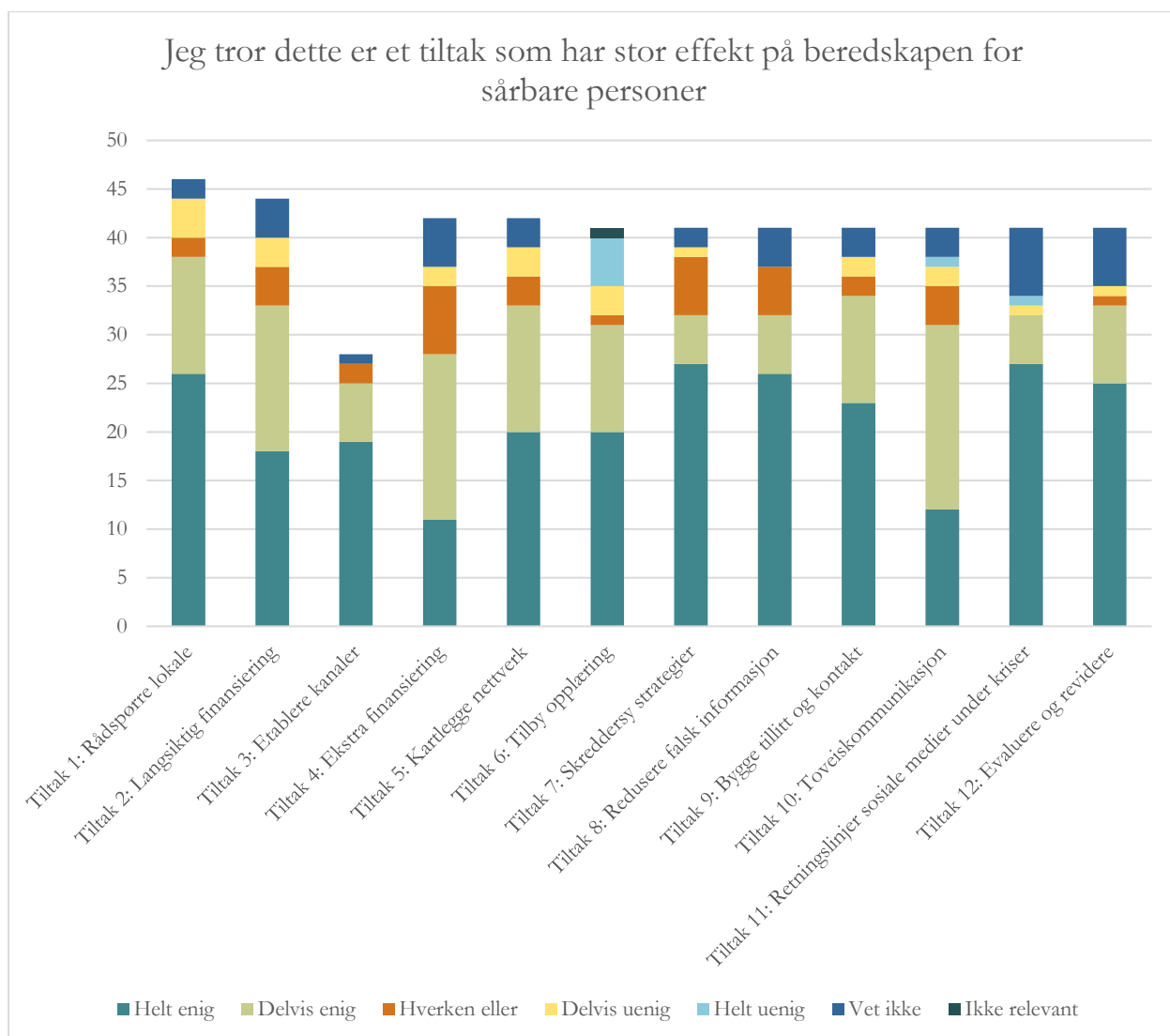
Figur 3.4⁴ viser at flere av tiltakene allerede har vært gjennomført i egen organisasjon. Andelen er spesielt høy for tiltak 3 (etablere kanaler for samarbeid og kommunikasjon med frivillige organisasjoner som også kan brukes i krisesituasjoner) og tiltak 11 (utvikle retningslinjer for bruk av sosiale medier ved kommunikasjon under kriser). Noen tiltak er delvis gjennomført, for eksempel tiltak 1 (rådspørre "lokale mellomledd" (f.eks. leger, omsorgspersoner og frivillige organisasjoner) om hvem som vil være spesielt sårbare i ulike kriser) og tiltak 4 (gi ekstra finansiering til sosiale tjenester og frivillige organisasjoner under en krise, slik at de kan ta egne initiativ for å hjelpe de som er sårbare under krisen). Tiltak 6 (tilby oppløring til sivilbefolkningen slik at de kan tilby de som er sårbare hjelp under en krise) er det tiltaket som færrest sier er blitt gjennomført i deres organisasjon.

⁴ For de 14 første respondentene var tiltak 2 og 3 slått sammen til ett tiltak og de besvarelsene er tatt med under tiltak 2. Det er derfor det er færre registrerte svar på spørsmål om tiltak 3.

Figur 3.5: Vurdering av hvor realistisk det er å få gjennomført ulike tiltak i organisasjoner blant respondenter som er uenige i at deres organisasjon har gjennomført tiltakene. Antall svar.

Spørsmålet om respondentene tror det er realistisk å få innført dette tiltaket, ble kun gitt til de som hadde svart at de var helt eller delvis uenig i at tiltaket allerede var gjennomført der de jobber. Derfor varierer antall respondenter som har svart på spørsmålet mellom 0 og 12 (figur 3.5). Tiltak 6 (tilby opplæring til sivilbefolkningen slik at de kan tilby de som er sårbare hjelp under en krise) var det tiltaket flest respondenter mener ikke er gjennomført i deres organisasjon. Halvparten av disse respondentene er likevel delvis enig i at det er realistisk å få innført tiltaket. Tiltak 5 (kartlegge uformelle nettverk i lokal-miljøet, slik at de kan utnyttes under kriser) er det tiltaket som flest respondenter er negative til: 6 respondenter er delvis eller helt uenig i at det er realistisk å få innført tiltaket.

Figur 3.6: Grad av enighet med påstanden om at tiltakene har stor effekt på beredskapen for sårbare personer. Antall svar.

Figur 3.6⁵ viser at mange av respondentene mener at mange av tiltakene har stor effekt på beredskapen. For de fleste tiltakene er ingen helt uenige. Tiltak 6: Tilby opplæring til sivilbefolkningen slik at de kan tilby de som er sårbare hjelp under en krise, er et unntak, der er 5 respondenter helt uenig i at det vil ha stor effekt og 3 respondenter delvis uenig.. Likevel er det over 30 respondenter som er helt eller delvis enig i at tiltaket vil ha stor effekt på beredskapen for sårbare personer. Hovedkonklusjonen må derfor bli at respondentene stort sett har stor tro på effekten av de foreslåtte tiltakene.

Respondentene hadde mulighet til å kommentere tiltakene. Mellom 3 og 12 respondenter valgte å kommentere tiltakene. Vi har ikke gjennomført noen systematisk analyse av kommentarene fordi det er for få kommentarer til det. Vi gjengir likevel noen av kommentarene, for å eksemplifisere hvordan tiltakene ble mottatt.

Med hensyn på tiltak 1 der man skal rådspørre lokale mellomledd om hvem som er sårbare i ulike kriser, ble kommunalt tjenesteapparat, psykososialt team, beredskapsråd, nærtboende og naboer, Kirkens

⁵ For de 14 første respondentene var tiltak 2 og 3 slått sammen til ett tiltak og de besvarelsene er tatt med under tiltak 2. Det er derfor det er færre registrerte svar på spørsmål om tiltak 3.

bymisjon og Frelsesarmeen trukket fram som ressurser av ulike respondenter. En annen respondent satte spørsmålstegn ved om et slik tiltak er gjennomførbart på nasjonal skala. En respondent tok opp mulige utfordringer med å gjennomføre tiltaket: personvern, og sikre at de som ikke har oppsøkt hjelp hos leger, omsorgspersoner og frivillige organisasjoner, ikke blir skjøvet enda lenger ut.

Flere av kommentarene til tiltak 2 om langsiktig økonomisk støtte til frivillige organisasjoner understrekte at selv om frivillige organisasjoner er et viktig supplement til det ordinære beredskapsapparatet, hadde ikke kommunene og fylkeskommunene mulighet til å gi langsiktig finansiering til frivillige organisasjoner. Statsforvalteren, fylkeskommunene og kommunene ville kunne gi finansiering for å dekke utgifter ved bistand under kriser, nettverksbygging og lignende.

En respondent skrev som kommentar til tiltak 3 om samarbeid med frivillige organisasjoner, at tett samarbeid med disse kunne øke kapasiteten til å ta vare på sårbare som ikke har krav på ekstra beskyttelse fra det offentlige. Andre respondenter beskrev hvordan deres organisasjon allerede hadde opprettet samarbeid med frivillige, for eksempel via beredskapsråd, beredskapsdag, øvelser sammen, og samarbeidsavtale.

I kommentarene til tiltak 4 om ekstra finansiering under kriser, var det veldig tydelig at respondenter som jobbet i kommunene mener at de frivilliges ressursbruk skal samordnes med annen innsats i en beredskapssituasjon og at de frivillige ikke kan få «blankosjekk» til å handle på eget initiativ. Noen respondenter skrev også at kommunen ikke har midler til dette.

Tiltak 5 om kartlegging av uformelle nettverk ble trukket frem av en respondent som avgjørende for å nå de som ikke henter informasjon i nyheter og nasjonale media. Det var også mulig å oppfordre til å skape eller bruke uformelle nettverk. Slike nettverk kunne for eksempel driftes av formelle frivillige organisasjoner.

I kommentarene til tiltak 6, om opplæring til sivilbefolkningen, var det tydelig på svarene at mange kommuner prioriterte informasjonskampanjer om egenberedskap. En respondent nevnte at frivillige organisasjoner har lært opp sine medlemmer i hvordan vise omsorg i kriser, og en annen respondent skrev at en slik opplæring vil kunne gjøre beboerne mer oppmerksomme på folk som kanskje trenger litt ekstra under en krise, og den kan kanskje legitimere tilbydere av hjelp og derigjennom gjøre det lettere for sårbare grupper å akseptere slik hjelp.

En respondent skrev i en kommentar til tiltak 7, der kommunikasjonsstrategier ble skreddersydd sammen med representanter for målgruppene, at det ble gjennomført under pandemien, men har ikke blitt like mye brukt ved andre nyere hendelser. En annen respondent skrev at dette var spesielt viktig ved bortfall av elektronisk kommunikasjon.

I en kommentar til tiltak 8 om å utvikle strategier for å redusere spredningen av falsk og skadelig informasjon, ble det understreket at det var viktig med en profesjonell kommunikasjonsenhet i kommunene. En annen respondent skrev at hva som ble formidlet burde kvalitetssjekkes fordi mottakeren lett kunne mistolke budskapet. DSB og Statsforvalterens fellestjeneste ble trukket frem av ulike respondenter som premissleverandører på dette feltet.

I en kommentar til tiltak 9 der man skal utvikle en strategi for sosiale medier, og bruke sosiale medier for å bygge tillit hos, og ha jevnlig kontakt med, befolkningsgrupper som kan være sårbare i kriser, ble det nevnt at sosiale medier er i stor grad eid av store private konserner og at disse kanalene også blir brukt til å spre falsk informasjon. Respondenten var derfor kritisk til at det offentlige bruker disse kanalene til å formidle kritisk informasjon.

I kommentarer til tiltak 10 der sosiale medier skal brukes for toveiskommunikasjon, nevnte mange av respondentene flere utfordringer:

- Kan være krevende å følge opp
- Ikke alle bruker sosiale medier jevnlig

- Blir ofte benyttet av personer som ønsker å spre negativitet og kritikk til kommunen. Den tause majoritet deltar ikke i slike fora.
- Vi eier ikke dataene selv når vi benytter sosiale medier
- Mulig at toveiskommunikasjon vil treffe ressurssterke bedre enn sårbare grupper

Respondentene hadde få kommentarer til tiltak 11 om å utvikle retningslinjer for bruk av sosiale medier ved kommunikasjon under kriser og tiltak 12 om å jevnlig evaluere og revidere strategier for bruk av sosiale medier i kriser.

4 Oppsummering

Denne studien har hatt som hovedmål å fremlegge de sentrale funnene fra BuildERS-prosjektet, inkludert å tilby anbefalinger til relevante aktører i Norge, diskutere og videreutvikle disse anbefalingene for å styrke støtten til sårbare grupper under kriser.

Gjennom en serie workshops, identifiserte vi en rekke tiltak rettet mot å forbedre beredskapen for sårbare grupper. Dette omfattet tiltak for grundig kartlegging av kapasiteter og behov, bruk av tiltaks-kort og sjekklister, fremming av nabolagsberedskap og dugnadsånd, samt behovet for en koordinert innsats og samarbeid basert på direkte erfaringer.

I workshopene kom det fram, at forbedring av rammevilkårene for frivillige organisasjoner krever gjensidig tillit og klar rolleforståelse mellom myndigheter og frivillige, tilpasninger i lovverket, styrket kommunikasjon og ressurstilgang, samt organisasjonsbygging tilpasset både krisesituasjoner og normaltilstander.

For å motvirke feilinformasjon blant sårbare grupper under kriser, ble utvikling av tilpassede kommunikasjonsretningslinjer, etablering av en felles beredskapsplan for tidlig intervensjon, og samarbeid med kulturkompetente fagpersoner og ambassadører fremhevet. Disse tiltakene er designet for å sikre pålitelig informasjonsformidling og bekjempe spredning av feilinformasjon.

Delmålene inkluderte å identifisere og diskutere BuildERS-prosjektets anbefalinger som er spesielt relevante for Norge. Etter kritisk gjennomgang av BuildERS sine anbefalinger, ble valgte vi ut 12 tiltak som vi mente var mest relevante for norsk kontekst:

- a. Tiltak 1: Rådspørre "lokale mellomledd" (f.eks. leger, omsorgspersoner og frivillige organisasjoner) om hvem som vil være spesielt sårbare i ulike kriser
- b. Tiltak 2: Gi langsiktig økonomisk finansiering til lokale frivillige organisasjoner for at de skal være rustet til å mobilisere under kriser
- c. Tiltak 3: Etablere kanaler for samarbeid og kommunikasjon med frivillige organisasjoner som også kan brukes i krisesituasjoner
- d. Tiltak 4: Gi ekstra finansiering til sosiale tjenester og frivillige organisasjoner under en krise, slik at de kan ta egne initiativ for å hjelpe de som er sårbare under krisen
- e. Tiltak 5: Kartlegge uformelle nettverk i lokalmiljøet, slik at de kan utnyttes under kriser
- f. Tiltak 6: Tilby opplæring til sivilbefolkningen (for eksempel til personer i borettslag, sameier, og velforeninger), slik at de kan tilby de som er sårbare hjelp under en krise
- g. Tiltak 7: Skreddersy kommunikasjonsstrategier sammen med representanter for målgruppene for å nå de som trenger tilpasset informasjon og alternative informasjonskilder
- h. Tiltak 8: Utvikle strategier for å redusere spredningen av falsk og skadelig informasjon
- i. Tiltak 9: Utvikle en strategi for sosiale medier, og bruke sosiale medier for å bygge tillit hos, og ha jevnlig kontakt med befolkningsgrupper som kan være sårbare i kriser
- j. Tiltak 10: Bruke sosiale medier for toveiskommunikasjon, det vil si at følgerne også kan stille spørsmål og få svar
- k. Tiltak 11: Utvikle retningslinjer for bruk av sosiale medier ved kommunikasjon under kriser
- l. Tiltak 12: Jevnlig evaluere og revidere strategier for bruk av sosiale medier i kriser

En spørreundersøkelse blant relevante brukere viste at mange av ovennevnte tiltak allerede er delvis implementert eller anses som realistiske å gjennomføre. Tiltak 6 (opplæring til sivilbefolkningen og tiltak 7 (skreddersy kommunikasjonsstrategier) er tiltak som ifølge respondentenes svar kunne styrke beredskapen for sårbare personer og burde være realistisk å innføre i større grad. Tiltak 2 og 4, som begge handler om å styrke finansieringen (både langsiktig og akutt) til frivillige organisasjoner og sosiale tjenester slik at de kan bidra med bedre tjenester under kriser, er også tiltak som ifølge respondentenes er realistiske å gjennomføre.

Samlet sett peker studien på en rekke strategier og tiltak som kan styrke beredskapen og støtten til sårbare grupper i Norge under kriser, med vekt på samarbeid, tilpasset kommunikasjon og styrking av frivillige organisasjoners rolle.

Referanser

- Alexander, D. E.: Resilience and disaster risk reduction: an etymological journey, *Nat. Hazards Earth Syst. Sci.*, 13, 2707–2716, <https://doi.org/10.5194/nhess-13-2707-2013>, 2013.
- Gabel, F. (2019). Chancen dynamischer Konzeptionen von Vulnerabilität für den Katastrophenschutz. In M. Krüger & M. Max (Eds.), *Resilienz im Katastrophenfall: Konzepte zur Stärkung von Pflege- und Hilfsbedürftigen im Bevölkerungsschutz* (pp. 77–96). transcript
- Kuran, C. H. A., Morsut, C., Kruke, B. I., Krüger, M., Segnestam, L., Orru, K., Nævestad, T. O., Airola, M., Keränen, J., Gabel, F., Hansson, S., & Torpan, S. (2020). Vulnerability and vulnerable groups from an intersectionality perspective. *International Journal of Disaster Risk Reduction*
- Mechanic, D. and J. Tanner (2007) 'Vulnerable People, Groups, And Populations: Societal View'. *Health Affairs*. 26(5). pp. 1220–1230. doi: 10.1377/hlthaff.26.5.1220.
- Morsut, C., Kuran, C. H. A., Kruke, B. I., Schobert, M., Gabel, F., Krüger, M., Orru, K., Hansson, S., Nahkur, O., Rhinard, M., Molarius, R., Savadori, L., & Nævestad, T.-O. (2020). BuildERS D1.2. Final Report on the Unified Theoretical Framework on the Concepts of Risk Awareness, Social Capital, Vulnerability and Resilience and their Interdependencies. BuildERS project
- Morsut, C., Kuran, C. H. A., Kruke, B. I., Airola, M., Keränen, J., Orru, K., Hansson, S., Torpan, S., Berg, F., Rhinard, M. and Nævestad, T.O. .... & Savadori, L. (2021). BuildERS D1. 3: Report on segments of vulnerability country by country basis-Inside and outside the official data. BuildERS project
- Nahkur, O., Orru, K., Hansson, S., Jukarainen, P., Myllylä, M., Krüger, M., ... & Rhinard, M. (2022). The engagement of informal volunteers in disaster management in Europe. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 83, 103413.
- Nævestad, T.-O., K. Orru (KO), A. Olson, K. Nero, I. Siimsen, I. Hesjevoll, A. Schiefflers, M. Airola, L. Savadori, J. Hinton, M. Rhinard, J. Ludvigsen (2022) Builders D3.5 Observations for Draft Policy and Other Measures in Building Resilience for the Severely Vulnerable Populations, BuildERS project
- Orru, K., Nero, K., Nævestad, T. O., Schiefflers, A., Olson, A., Airola, M., ... & de Los Rios Pérez, D. A. (2021). Resilience in care organisations: challenges in maintaining support for vulnerable people in Europe during the Covid-19 pandemic. *Disasters*, 45, 48-75.
- Orru, K., Klaos, M., Nero, K., Gabel, F., Hansson, S., & Nævestad, T. O. (2023). Imagining and assessing future risks: A dynamic scenario-based social vulnerability analysis framework for disaster planning and response. *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 31(4), 995-1008.
- Rhinard, M. J. Hinton, T. Bennich, A Engström, K. Orru, S. Hansson, P. Jukarainen, M. Myllylä, C. Morsut, C. Kuran, B. I. Kruke, M. Schobert, F. Gabel, T.-O. Nævestad, A. Olson, M. Klaos, J. Kajganovic (2022) D5.3: RESILIENCE POLICY RECOMMENDATIONS, BuildERS project
- Sparf, J. (2016). Disability and Vulnerability: Interpretations of Risk in Everyday Life. *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 1–9. <https://doi.org/10.1111/1468-5973.12120>
- Stanfield, R. B. (2013). *The workshop book: From individual creativity to group action*. New Society Publishers.
- Tierney, K. J. (2019). *Disasters: A sociological approach*. Polity Press, Cambridge
- Torpan, S., Hansson, S., Rhinard, M., Kazemekaityte, A., Jukarainen, P., Meyer, S. F., ... & Orru, K. (2021). Handling false information in emergency management: A cross-national comparative study of European practices. *International journal of disaster risk reduction*, 57, 102151.

United Nations. (2015). Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015—2030. United Nations

Wisner, B. (2016). Vulnerability as Concept, Model, Metric, and Tool. In Oxford research encyclopedias. Oxford University Press. <http://naturalhazardscience.oxfordre.com/> Wisner, B., Blaikie, P., Cannon, T., & Davis, I. (Eds.). (2004). At risk: Natural hazards, people's vulnerability, and disasters (2nd ed). Routledge

Vedlegg

Vedlegg 1. Formidlingstiltak

Først SPREAD workshop ble organisert av Universitet i Stavanger den 06. oktober 2021. Tittelen var: Risikobevisthet og risikokommunikasjon i skjæringspunktet mellom SoMe og tradisjonell media. Workshop starter med en lunsj hvor 11 deltakere deltok og deretter forsettet med 12 deltakere i rommet og 6 via ZOOM. En hybrid løsning ble valgt på grunn av pandemien.

Programmet var følgende:

1. Hva er H2020 BuildERS prosjekt og NFR SPREAD prosjekt – Claudia Morsut (UiS)
2. Risikobevisthet innenfor BuildERS forskning - Christian Kuran (UiS)
3. Risiko kommunikasjon og medias rolle i krisehåndtering: Det norske systemet - Odd Einar Olsen (UiS)
4. Resultater fra BuildERS forskning:
  - a) DSB ««Du er en del av Norges beredskap»» 2018 kampanje – Sigmund Trageton UiS
  - b) Terrorangrep ved Al Noor-moskeen, Bærum 10. august 2019: Bruk av sosiale medier i risiko kommunikasjon og krisehåndtering – Espen Mathiesen UiS
5. Spørsmål/svar, diskusjon

Vi gjennomførte også en konferanse i Forskningsparken den 1. desember 2023 med der formålet var å formidle relevante funn fra BuildERS og relatere det til norske erfaringer. Programmet så slik ut:

1. Forskningsresultater
  - a. Velkommen v/Sunniva Meyer, TØI
  - b. Hvem var mest sårbare under pandemien? v/Tor-Olav Nævestad, TØI
  - c. Hva er sårbarhet, og hvem er mest sårbare? v/Christian Henrik Alexander Kuran, UiS
  - d. Tiltak for å forsterke støtten til de mest sårbare i kriser v/ Sunniva Meyer, TØI
2. Berørte aktører og myndigheter
  - a. Sårbarhet i befolkningen ved ulike hendelser v/Fagdirektør Ann Karin Midtgaard i Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap DSB
  - b. Hvem trengte mest assistanse fra myndighetene etter kvikkleireraset i Gjerdrum? v/tidligere ordfører Anders Østensen
  - c. Hvem var mest sårbare under ekstremværet Hans? v/Beredskapsansvarlig Magnus Nilholm i Ringerike kommune
  - d. Innbyggere i sårbare situasjoner, erfaringer fra Oslo kommune gjennom pandemien og Ukraina-krigen v/ tidligere fagsjef i Byrådsavdeling for arbeid, integrering og sosiale tjenester Inger Elisabeth Salvesen
3. Paneldiskusjon: Med Magnus Nilholm, Anders Østensen, Inger Elisabeth Salvesen.
Paneldeltakerne fikk følgende spørsmål:
  - a. Hvor godt forberedt var dere på denne krisen i beredskapsplanene deres? (henholdsvis kvikkleireskred, ekstremvær, pandemi/Ukraina-krigen)
  - b. Hvilke lærdommer trekker dere på bakgrunn av det til fremtidig beredskapsarbeid?
4. Oppsummering v/Sunniva Meyer, TØI

Vedlegg 2. Eksempel presentasjon workshop

Velkommen til workshop om lokale myndigheters beredskapsplanlegging med hensyn på sårbare grupper

Onsdag 7. september 2022, Forskningsparken
Sunniva Meyer, Tor-Olav Nævestad, Trine Dale

Agenda

- Lunsj
- Navnerunde
- Kontekst
- Idemyldring
- Gruppering av ideer
- Navngivning
- Implementering – veien videre
  - *rapport*
  - *konferanse*

Agenda - tid

- Lunsj (11:00 – 11:25)
- Navnerunde (11:25 – 11:30)
- Kontekst (11:30 – 12:00)
- Idemyldring (12:00 – 13:00)
- Gruppering av ideer (13:00 – 13:45)
- Navngivning (13:45 – 14:30)
- Implementering – veien videre (14:30 – 15:00)
  - *rapport*
  - *konferanse*

Workshopens forutsetninger

- Alle har visdom/nyttige erfaringer
- Alles visdom og erfaringer er nødvendige for å få frem de beste ideene
- Det er ingen feil svar
- Helheten er større enn summen av delene
- Alle skal få muligheten til å lytte og bli hørt

Fokusspørsmål

Hva kan lokale og sentrale myndigheter gjøre for å bedre rammevilkårene til frivillige organisasjoner slik at de blir i stand til å møte behovene til sårbare grupper som helt eller delvis faller utenom det offentlige hjelpeapparatet under større kriser?

Kontekst: Ansvarsforhold

- Ansvaret ligger hos kommunene
  - Noen er allerede brukere av kommunens tjenester og blir dermed ivaretatt
  - Andre er mer skjulte / er egentlig ikke trengende men blir det i en krisesituasjon – hva kan man gjøre for å ivareta disse bedre?
  - Hvordan sikre at kommunene faktisk ivaretar dette arbeidet?
-
- Lister: Stigmatisering og personvern
  - Hvem kjenner disse sårbare personene som ikke bruker kommunens tjenester?
    - *Frivillige organisasjoner?*

Idemyldring

- Fokusspørsmål:

Hva kan lokale og sentrale myndigheter gjøre for å styrke ivaretagelse av alle sårbare grupper i kommunenes beredskapsplaner?

Idemyldring

1. Repeter fokusspørsmål
2. Legg grunnlaget for individuell idemyldring – noen ideer som kastes frem – prøv å tenk utenfor boksen, men også ta med tradisjonelle ideer – deskriptive svar (mer enn et ord, men mindre enn en setning)
3. Individuell idemyldring: 6-10 ideer (2-3 minutter)
4. Sett en stjerne ved de tre beste ideene
5. Idemyldr som et team (2-3 personer) (15 minutter) – velg ut de klareste ideene, fjern overlapp, men inkluder mangfoldet i ideene.
6. Teamene velger ut ideer (7-9 ideer)
7. Teamene skriver opp de beste ideene på kort
8. Teamene forbereder presentasjon

Gruppering av ideer

1. Kontekst
2. Første runde – de 2 klareste ideene
3. Andre runde – 1 eller 2 ideer som er veldig forskjellige
4. Sammenkobling av ideer i par (4-5 par først) – lag symboler for par/grupper
5. Tredje runde – marker med symbol for gruppen som passer og send opp ideene som ikke passer
6. Fjerde runde – send opp resten

Navngivning

1. Kontekst
2. Lese opp ideene i den største klyngen
3. Hva er nøkkelordene?
4. Hva er ledetrådene til hovedideen i klyngen?
5. Hva handler denne klyngen om?
6. Sjekk for konsensus om navnet
7. Navngi de andre klyngene

Implementering – veien videre

- Hvem har ansvaret for implementering?
- Hvilke effekter vil tiltakene ha?
- Hvilke barrierer eksisterer som kan hindre implementering av tiltakene?

Vedlegg 3. Spørreskjema

Samtykke_kort: Velkommen til en undersøkelse om tiltak for bedre beredskap for de som er sårbare under kriser. Undersøkelsen er en del av et formidlingsprosjekt om beredskap for sårbare personer. Undersøkelsen sendes til påmeldte til konferanse om sårbarhet i krisetider og kommunal beredskap gjennomført 1. desember 2023. Transportøkonomisk Institutt (TØI) gjennomfører prosjektet i samarbeid med Universitet i Stavanger. TØI er ansvarlig for personopplysningene som behandles i prosjektet. Kort om personvern: Det er frivillig å delta i prosjektet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg. Du deltar ved å svare på denne spørreundersøkelsen. Den handler om tiltak for bedre beredskap for de som er sårbare under kriser. Vi spør også om din yrkesbakgrunn. Vi behandler personopplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Du kan lese mer om personvern på neste side dersom du ønsker. Med vennlig hilsen Sunniva Frislid Meyer Prosjektleder og forsker, TØI

Single question

- 1 Det er greit, start undersøkelsen
- 2 Les mer om personvern

Samtykke_detalj: Utdypende om personvern

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger. Personopplysningene lagres på en sikker og kryptert server hos TØI, og bare forskere i prosjektgruppen vil ha tilgang til opplysningene. Informasjonen behandles konfidensielt, og enkeltpersoner vil ikke kunne spores i våre presentasjoner av dataene, for eksempel i publikasjoner. Den tekniske registreringen av svarene (programmet for spørreundersøkelsen) gjøres av Walr. Walr er databehandler, og TØI får dataene uten kobling til IP-adresser. Forholdet mellom TØI og Walr er kontraktsregulert.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg? Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. På oppdrag fra Transportøkonomisk Institutt har personverntjenestene ved Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør, vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter. Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til: å be om innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene; å få rettet opp personopplysninger om deg som er feil eller misvisende; å få slettet personopplysninger om deg; å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger. Vi vil gi deg en begrunnelse hvis vi mener at du ikke kan identifiseres, eller at rettighetene ikke kan utøves.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes? Prosjektet vil etter planen avsluttes 15.02.24. Opplysningene vil da anonymiseres.

Spørsmål Hvis du har spørsmål eller vil utøve dine rettigheter, ta kontakt med: Sunniva Frislid Meyer PL ved TØI på sunniva.FrislidMeyer@toi.no Personvernombudets kontaktperson ved TØI: Gro Østlie på gro@toi.no Hvis du har spørsmål knyttet til Sikt's vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt på e-post: personverntjenester@sikt.no, eller på telefon: 73 98 40 40.

Single question

- 1 Det er greit, start undersøkelsen
- 2 Nei, jeg vil ikke delta likevel

Information

Det er greit, takk for tiden din!

tid: Tid og dato registreres automatisk

Numeric question

- 1 Tid
- 2 Dato

ID:Bakgrunn

arbeidsplass: Vi begynner med noen bakgrunnsspørsmål om deg selv:Hvor jobber du?

Single question

- 1 Kommunen
- 2 Statsforvalteren
- 3 Fylkesadministrasjonen
- 4 Direktorat/tilsyn
- 5 Annen statlig virksomhet
- 6 Frivillig sektor
- 7 Privat sektor
- 8 Annet
- 9 Ønsker ikke oppgi

innbyggere: Hvor mange innbyggere er det i kommunen du jobber for?

Single question

- 1 Under 2 000 innbyggere
- 2 2 000 - 4 999 innbyggere
- 3 5000 - 9 999 innbyggere
- 4 10 000 - 19 999 innbyggere
- 5 20 000 - 49 999 innbyggere
- 6 50 000 eller flere innbyggere

beredskap: Jobber du med beredskap i jobben din?

Single question

- 1 Ja, minst 50% og over
- 2 Ja, mellom 20 og 50%
- 3 Ja, men under 20%
- 4 Nei
- 5 Jobber ikke

beredskaperfaring: Hvor lenge har du jobbet med beredskap?

Numeric question

- 1 Antall år:

saarbarhetskartlegging: Hvor enig er du i følgende påstand: Min organisasjon har kartlagt hvem som kan være sårbare i ulike kriser.

Single question

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig
- 3 Hverken eller
- 4 Delvis uenig
- 5 Helt uenig
- 6 Vet ikke/ikke relevant

saarbarhetsdefinisjon: Hvordan definerer din organisasjon sårbarhet i kriser?

Multi question

- 1 OpenEnded

ID:Tiltaksvurdering

introduksjon: I prosjektene BuildERS og SPREAD har vi formulert tiltak som kan bidra til å styrke beredskapen for sårbare personer. Nå skal du få beskrevet noen av disse tiltakene. For hvert tiltak vil du bli spurt om hvorvidt tiltaket allerede er gjennomført, hvor stor effekt du tror tiltaket har og, dersom tiltaket ikke er innført: om du tror det er realistisk å få gjennomført det.

Single question

- 1 OK

tiltak_radsporre: Tiltak 1: Rådspørre "lokale mellomledd" (f.eks. leger, omsorgspersoner og frivillige organisasjoner) om hvem som vil være spesielt sårbare i ulike kriser

Single grid question

Rows

- 1 Dette tiltaket er allerede gjennomført der jeg jobber
- 2 Jeg tror dette er et tiltak som har stor effekt på beredskapen for sårbare personer

Columns

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig
- 7 Hverken eller
- 3 Delvis uenig
- 4 Helt uenig
- 5 Vet ikke
- 8 Ikke relevant

tiltak_radsporre_realisme: Tiltak 1: Rådspørre "lokale mellomledd" (f.eks. leger, omsorgspersoner og frivillige organisasjoner) om hvem som vil være spesielt sårbare i ulike kriser

Single grid question

Rows

- 1 Jeg tror det er realistisk å få innført dette tiltaket

Columns

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig

- 7 Hverken eller
- 3 Delvis uenig
- 4 Helt uenig
- 5 Vet ikke
- 8 Ikke relevant

kommentar_radsporre: Tiltak 1: Rådspørre "lokale mellomledd" (f.eks. leger, omsorgspersoner og frivillige organisasjoner) om hvem som vil være spesielt sårbare i ulike kriserHar du noen kommentarer til dette tiltaket?

Multi question

- 1 OpenEnded
- 2 Nei

tiltak_langsiktig_finansiering: Tiltak 2: Gi langsiktig økonomisk finansiering til lokale frivillige organisasjoner for at de skal være rustet til å mobilisere under kriser

Single grid question

Rows

- 1 Dette tiltaket er allerede gjennomført der jeg jobber
- 2 Jeg tror dette er et tiltak som har stor effekt på beredskapen for sårbare personer

Columns

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig
- 7 Hverken eller
- 3 Delvis uenig
- 4 Helt uenig
- 5 Vet ikke
- 8 Ikke relevant

tiltak_langsiktig_finansiering_realisme: Tiltak 2: Gi langsiktig økonomisk finansiering til lokale frivillige organisasjoner for at de skal være rustet til å mobilisere under kriser

Tiltak for å bedre beredskapen for sårbare personer i Norge

Single grid question

Rows

- 1 Jeg tror det er realistisk å få innført dette tiltaket

Columns

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig
- 7 Hverken eller
- 3 Delvis uenig
- 4 Helt uenig
- 5 Vet ikke
- 8 Ikke relevant

kommentar_langsiktig_finansiering: Tiltak 2: Gi langsiktig økonomisk finansiering til lokale frivillige organisasjoner for at de skal være rustet til å mobilisere under kriserHar du noen kommentarer til dette tiltaket?

Multi question

- 1 OpenEnded
- 2 Nei

tiltak_kanaler_samarbeid: Tiltak 3: Etablere kanaler for samarbeid og kommunikasjon med frivillige organisasjoner som også kan brukes i krisesituasjoner

Single grid question

Rows

- 1 Dette tiltaket er allerede gjennomført der jeg jobber
- 2 Jeg tror dette er et tiltak som har stor effekt på beredskapen for sårbare personer

Columns

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig

- 7 Hverken eller
- 3 Delvis uenig
- 4 Helt uenig
- 5 Vet ikke
- 8 Ikke relevant

tiltak_kanaler_samarbeid_realisme: Tiltak 3: Etablere kanaler for samarbeid og kommunikasjon med frivillige organisasjoner som også kan brukes i krisesituasjoner

Single grid question

Rows

- 1 Jeg tror det er realistisk å få innført dette tiltaket

Columns

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig
- 7 Hverken eller
- 3 Delvis uenig
- 4 Helt uenig
- 5 Vet ikke
- 8 Ikke relevant

kommentar_kanaler_samarbeid: Tiltak 3: Etablere kanaler for samarbeid og kommunikasjon med frivillige organisasjoner som også kan brukes i krisesituasjonerHar du noen kommentarer til dette tiltaket?

Multi question

- 1 OpenEnded
- 2 Nei

tiltak_ekstra_finansiering: Tiltak 4: Gi ekstra finansiering til sosiale tjenester og frivillige organisasjoner under en krise, slik at de kan ta egne initiativ for å hjelpe de som er sårbare under krisen

Tiltak for å bedre beredskapen for sårbare personer i Norge

Single grid question

Rows

- 1 Dette tiltaket er allerede gjennomført der jeg jobber
- 2 Jeg tror dette er et tiltak som har stor effekt på beredskapen for sårbare personer

Columns

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig
- 7 Hverken eller
- 3 Delvis uenig
- 4 Helt uenig
- 5 Vet ikke
- 8 Ikke relevant

tiltak_ekstra_finansiering_realisme: Tiltak 4: Gi ekstra finansiering til sosiale tjenester og frivillige organisasjoner under en krise, slik at de kan ta egne initiativ for å hjelpe de som er sårbare under krisen

Single grid question

Rows

- 1 Jeg tror det er realistisk å få innført dette tiltaket

Columns

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig
- 7 Hverken eller
- 3 Delvis uenig
- 4 Helt uenig
- 5 Vet ikke
- 8 Ikke relevant

kommentar_ekstra_finansiering: Tiltak 4: Gi ekstra finansiering til sosiale tjenester og frivillige organisasjoner under en krise, slik at de kan ta egne initiativ for å hjelpe de som er sårbare under krisenHar du noen kommentarer til dette tiltaket?

Multi question

- 1 OpenEnded
- 2 Nei

tiltak_uformelle_nettnet: Tiltak 5: Kartlegge uformelle nettverk i lokalmiljøet, slik at de kan utnyttes under kriser

Single grid question

Rows

- 1 Dette tiltaket er allerede gjennomført der jeg jobber
- 2 Jeg tror dette er et tiltak som har stor effekt på beredskapen for sårbare personer

Columns

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig
- 7 Hverken eller
- 3 Delvis uenig
- 4 Helt uenig
- 5 Vet ikke
- 8 Ikke relevant

tiltak_uformelle_nettnet_realisme: Tiltak 5: Kartlegge uformelle nettverk i lokalmiljøet, slik at de kan utnyttes under kriser

Single grid question

Rows

- 1 Jeg tror det er realistisk å få innført dette tiltaket

Columns

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig
- 7 Hverken eller
- 3 Delvis uenig
- 4 Helt uenig
- 5 Vet ikke
- 8 Ikke relevant

kommentar_uformelle_netverk: Tiltak 5: Kartlegge uformelle nettverk i lokalmiljøet, slik at de kan utnyttes under kriser Har du noen kommentarer til dette tiltaket?

Multi question

- 1 OpenEnded
- 2 Nei

tiltak_opplaering: Tiltak 6: Tilby opplæring til sivilbefolkningen (for eksempel til personer i borettslag, sameier, og velforeninger), slik at de kan tilby de som er sårbare hjelp under en krise

Single grid question

Rows

- 1 Dette tiltaket er allerede gjennomført der jeg jobber
- 2 Jeg tror dette er et tiltak som har stor effekt på beredskapen for sårbare personer

Columns

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig
- 7 Hverken eller
- 3 Delvis uenig
- 4 Helt uenig
- 5 Vet ikke
- 8 Ikke relevant

tiltak_opplaering_realism: Tiltak 6: Tilby opplæring til sivilbefolkningen (for eksempel til personer i borettslag, sameier, og velforeninger), slik at de kan tilby de som er sårbare hjelp under en krise

Single grid question

Rows

- 1 Jeg tror det er realistisk å få innført dette tiltaket

Columns

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig
- 7 Hverken eller
- 3 Delvis uenig
- 4 Helt uenig
- 5 Vet ikke
- 8 Ikke relevant

kommentar_opplaering: Tiltak 6: Tilby opplæring til sivilbefolkningen (for eksempel til personer i borettslag, sameier, og velforeninger), slik at de kan tilby de som er sårbare hjelp under en kriseHar du noen kommentarer til dette tiltaket?

Multi question

- 1 OpenEnded
- 2 Nei

tiltak_kommunikasjonsstrategi: Tiltak 7: Skreddersy kommunikasjonsstrategier sammen med representanter for målgruppene for å nå de som trenger tilpasset informasjon og alternative informasjonskilder

Single grid question

Rows

- 1 Dette tiltaket er allerede gjennomført der jeg jobber
- 2 Jeg tror dette er et tiltak som har stor effekt på beredskapen for sårbare personer

Tiltak for å bedre beredskapen for sårbare personer i Norge

Columns

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig
- 7 Hverken eller
- 3 Delvis uenig
- 4 Helt uenig
- 5 Vet ikke
- 8 Ikke relevant

tiltak_kommunikasjonsstrategi_1: Tiltak 7: Skreddersy kommunikasjonsstrategier sammen med representanter for målgruppene for å nå de som trenger tilpasset informasjon og alternative informasjonskilder

Single grid question

Rows

- 1 Jeg tror det er realistisk å få innført dette tiltaket

Columns

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig
- 7 Hverken eller
- 3 Delvis uenig
- 4 Helt uenig
- 5 Vet ikke
- 8 Ikke relevant

kommentar_kommunikasjonsstrategi: Tiltak 7: Skreddersy kommunikasjonsstrategier sammen med representanter for målgruppene for å nå de som trenger tilpasset informasjon og alternative informasjonskilderHar du noen kommentarer til dette tiltaket?

Multi question

- 1 OpenEnded
- 2 Nei

tiltak_feilinformasjon: Tiltak 8: Utvikle strategier for å redusere spredningen av falsk og skadelig informasjon

Single grid question

Rows

- 1 Dette tiltaket er allerede gjennomført der jeg jobber
- 2 Jeg tror dette er et tiltak som har stor effekt på beredskapen for sårbare personer

Columns

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig
- 7 Hverken eller
- 3 Delvis uenig
- 4 Helt uenig
- 5 Vet ikke
- 8 Ikke relevant

tiltak_feilinformasjon_realisme: Tiltak 8: Utvikle strategier for å redusere spredningen av falsk og skadelig informasjon

Single grid question

Rows

- 1 Jeg tror det er realistisk å få innført dette tiltaket

Columns

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig
- 7 Hverken eller
- 3 Delvis uenig
- 4 Helt uenig
- 5 Vet ikke
- 8 Ikke relevant

Tiltak for å bedre beredskapen for sårbare personer i Norge

kommentar_feilinformasjon: Tiltak 8: Utvikle strategier for å redusere spredningen av falsk og skadelig informasjonHar du noen kommentarer til dette tiltaket?

Multi question

- 1 OpenEnded
- 2 Nei

tiltak_sociale_medier: Tiltak 9: Utvikle en strategi for sosiale medier, og bruke sosiale medier for å bygge tillit hos, og ha jevnlig kontakt med befolkningsgrupper som kan være sårbare i kriser

Single grid question

Rows

- 1 Dette tiltaket er allerede gjennomført der jeg jobber
- 2 Jeg tror dette er et tiltak som har stor effekt på beredskapen for sårbare personer

Columns

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig
- 7 Hverken eller
- 3 Delvis uenig
- 4 Helt uenig
- 5 Vet ikke
- 8 Ikke relevant

tiltak_sociale_medier_realisme: Tiltak 9: Utvikle en strategi for sosiale medier, og bruke sosiale medier for å bygge tillit hos, og ha jevnlig kontakt med befolkningsgrupper som kan være sårbare i kriser

Single grid question

Rows

- 1 Jeg tror det er realistisk å få innført dette tiltaket

Columns

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig
- 7 Hverken eller
- 3 Delvis uenig
- 4 Helt uenig
- 5 Vet ikke
- 8 Ikke relevant

kommentar_sosiale_medier: Tiltak 9: Utvikle en strategi for sosiale medier, og bruke sosiale medier for å bygge tillit hos, og ha jevnlig kontakt med befolkningsgrupper som kan være sårbare i kriserHar du noen kommentarer til dette tiltaket?

Multi question

- 1 OpenEnded
- 2 Nei

tiltak_toveiskommunikasjon: Tiltak 10: Bruke sosiale medier for toveiskommunikasjon, det vil si at følgerne også kan stille spørsmål og få svar

Single grid question

Rows

- 1 Dette tiltaket er allerede gjennomført der jeg jobber
- 2 Jeg tror dette er et tiltak som har stor effekt på beredskapen for sårbare personer

Columns

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig
- 7 Hverken eller
- 3 Delvis uenig
- 4 Helt uenig
- 5 Vet ikke
- 8 Ikke relevant

Tiltak for å bedre beredskapen for sårbare personer i Norge

tiltak_toveiskommunikasjon_1: Tiltak 10: Bruke sosiale medier for toveiskommunikasjon, det vil si at følgerne også kan stille spørsmål og få svar

Single grid question

Rows

- 1 Jeg tror det er realistisk å få innført dette tiltaket

Columns

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig
- 7 Hverken eller
- 3 Delvis uenig
- 4 Helt uenig
- 5 Vet ikke
- 8 Ikke relevant

kommentar_toveiskommunikasjon: Tiltak 10: Bruke sosiale medier for toveiskommunikasjon, det vil si at følgerne også kan stille spørsmål og få svarHar du noen kommentarer til dette tiltaket?

Multi question

- 1 OpenEnded
- 2 Nei

tiltak_retningslinjer_sosiale_medier: Tiltak 11: Utvikle retningslinjer for bruk av sosiale medier ved kommunikasjon under kriser

Single grid question

Rows

- 1 Dette tiltaket er allerede gjennomført der jeg jobber
- 2 Jeg tror dette er et tiltak som har stor effekt på beredskapen for sårbare personer

Columns

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig
- 7 Hverken eller
- 3 Delvis uenig
- 4 Helt uenig
- 5 Vet ikke
- 8 Ikke relevant

tiltak_retningslinjer_sosiale_medier_realisme: Tiltak 11: Utvikle retningslinjer for bruk av sosiale medier ved kommunikasjon under kriser

Single grid question

Rows

- 1 Jeg tror det er realistisk å få innført dette tiltaket

Columns

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig
- 7 Hverken eller
- 3 Delvis uenig
- 4 Helt uenig
- 5 Vet ikke
- 8 Ikke relevant

kommentar_retningslinjer_sosiale_medier: Tiltak 11: Utvikle retningslinjer for bruk av sosiale medier ved kommunikasjon under kriserHar du noen kommentarer til dette tiltaket?

Multi question

- 1 OpenEnded
- 2 Nei

Tiltak for å bedre beredskapen for sårbare personer i Norge

tiltak_evaluerer_tilpasse: Tiltak 12: Jevnlig evaluere og revidere strategier for bruk av sosiale medier i kriser

Single grid question

Rows

- 1 Dette tiltaket er allerede gjennomført der jeg jobber
- 2 Jeg tror dette er et tiltak som har stor effekt på beredskapen for sårbare personer

Columns

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig
- 7 Hverken eller
- 3 Delvis uenig
- 4 Helt uenig
- 5 Vet ikke
- 8 Ikke relevant

tiltak_evaluerer_tilpasse_realisme: Tiltak 12: Jevnlig evaluere og revidere strategier for bruk av sosiale medier i kriser

Single grid question

Rows

- 1 Jeg tror det er realistisk å få innført dette tiltaket

Columns

- 1 Helt enig
- 2 Delvis enig
- 7 Hverken eller
- 3 Delvis uenig
- 4 Helt uenig
- 5 Vet ikke
- 8 Ikke relevant

kommentar_evaluerer_tilpasse: Tiltak 12: Jevnlig evaluere og revidere strategier for bruk av sosiale medier i kriserHar du noen kommentarer til dette tiltaket?

Multi question

- 1 OpenEnded
- 2 Nei

ID:Ekstra

ID:Slutt

mailadresse: Ønsker du å få tilsendt rapporten? Hvis ja, vennligst skriv inn mailadressen din her.

Multi question

- 1 OpenEnded

kommentar: Helt til slutt - har du noen kommentarer til undersøkelsen?

Multi question

- 1 OpenEnded

tid_slutt: Tid og dato reg automatisk

Numeric question

- 1 Tid
- 2 Dato

Information

Takk for at du deltok!

TØI er et anvendt forskningsinstitutt som mottar basisbevilgning fra Norges forskningsråd og gjennomfører forsknings- og utredningsoppdrag for næringsliv og offentlige etater. TØI ble opprettet i 1964 og er organisert som uavhengig stiftelse.

TØI utvikler og formidler kunnskap om samferdsel med vitenskapelig kvalitet og praktisk anvendelse. Instituttet har et tverrfaglig miljø med rundt 90 høyt spesialiserte forskere.

Instituttet driver forskningsformidling gjennom TØI-rapporter, artikler i vitenskapelige tidsskrifter, bøker, seminarer, samt innlegg og intervjuer i media. TØI-rapportene er gratis tilgjengelige på instituttets hjemmeside www.toi.no.

TØI dekker alle transportmidler og temaområder innen samferdsel, inkludert trafiksikkerhet, kollektivtransport, klima og miljø, reiseliv, reisevaner og reiseetterspørsel, arealplanlegging, ITS, offentlige beslutningsprosesser, næringslivets transportbehov og generell transportøkonomi. Instituttet deltar aktivt i internasjonalt forskningssamarbeid, med særlig vekt på EUs rammeprogrammer.

Transportøkonomisk institutt krever opphavsrett til egne arbeider og legger vekt på å opptre uavhengig av oppdragsgiverne i alle faglige analyser og vurderinger.

Postadresse:

Transportøkonomisk institutt
Gautstadalléen 21
0349 Oslo
Norge

Kontoradresse:

Forskningsparken
Gautstadalléen 21

E-post: toi@toi.no

Hjemmeside: www.toi.no

